

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Vidékre küldve:	
Helyben.			
Egy évre	10 kor. — fill.	Egy évre	16 kor. — fill.
Fél évre	6	Fél évre	8
Negyed évre	2	Negyed évre	4
Egy óra	1	Egy óra	1
	Egyesszám ára 4 fillér.		

Főszerkesztő: **BENEDEK IÁNOS.**

Felelős szerkesztő: **IIJ. MÓRICZ PÁL.**

Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:

Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden sor 4 fillér.

Rákóczi esztendeje és Hajdúvármegye.

Pártkülömbőségre tekintet nélkül intézem ezen sorokat Hajdúvármegyei törvényhatósági bizottsági tagtársaimhoz.

A legnagyobb szegénytől óhajtom óvni ezt a vármegyét, mely nem más, hogy második Rákóczi Ferencz fejedelmünk ünnepi esztendőjében, Hajdúvármegye törvényhatósági bizottsága idáig sem nem ünnepelt, sem nem készül a kétszázéves nagy évfordulót illő módon és hazafias hálával megünnepelni.

En ezt a közönyt, ezt a mulasztást szégyenletesnek tartom Bocskai vármegyéjére; miért is pártkülömbőségre tekintet nélkül kérem a törvényhatósági bizottság minden egyenes, hazafias érzésű magyar tagját, hogy, vállalkat összevetvén, indítsanak közös, nagy mozgalmat megyszerte egyrészt Rákóczi Ferencz fejedelemnek községenként való ünneplése mellett, másrészt egy rendkívüli vármegyei közgyűlés összehívására, melynek egyedüli tárgyát Rákóczi Ferencz fejedelmünk dicső emlékének méltó ünneplése képezné.

Kijelentem azt is, hogy sokkal egyenesebb, őszintébb, igazabb hazafinak becsülöm az egykori kurucz ösök ivadékát, bizáki Puky Gyula urat, Hajdúvármegye jelenlegi érdemes főispánját, mintsem hogy legkevésbé is feltételezném felőle, hogy a maga részéről ezen ünnepi rendkívüli közgyűlés elé gátat vetne: sőt feltéve, de meg nem engedve, hogy ha a maga benőleg érezt hazafias, igaz érzéseit agyonfojtani képes volna is, minekünk Rákóczi Ferencz ünneplését illetőleg határoznunk kell és pedig haladéktalanul a rendkívüli ünnepi közgyűlés összehívását illetőleg melynek négy pontja ez kell hogy legyen:

a) II-ik Rákóczi Ferencz fejedelelem és szabadsághősi kora dicső emlékének jegyzőkönyvileg való hálás kegyeletes megörökítéssel kapcsolatban átírat a többi vármegyékhez Rákóczi hasonló ünneplése iránt;

b) felirat a képviselőházhoz és átírat a vármegyékhez bujdosó Rákóczi Ferencz szent hamvai hazaszállítása iránt;

c) felirat a képviselőházhoz és átírat a vármegyékhez a Thökölit, Rákóczit, Bercsényit és a többi dicső,

nagy, önfeláldozó kurucz vezéreinket hazaárulóknak becstelenítő osztrák labancz törvényczikkelyeknek a magyar törvénykönyvekből való kiszakítása és haladéktalan törlése iránt.

c) Végül, hogy bizonyos összeget is szavazzon meg a vármegye törvényhatósági bizottsága II-dik Rákóczi Ferencz legdicsőbb fejedelmünknek Kassán, a kurucz fővárosban felállítandó emléksobrára.

És ezeknek elmondása után kedves hajdutestvéreim hozzátok intézett soraimat végezem is. Cselekedjete!

Ifjabb Móricz Pál

Hajdúvármegye törvényhatósági bizottsági tagja.

Ünnepeljünk.

Szünjék meg köztünk a harczi zaj, tegyük le fegyvereinket, melyekkel véres csatákat vívunk egymás ellen.

Feledjük el kissé bajainkat, küzdelmeink indító okait.

Jusson eszünkbe, hogy nemcsak a világnak él ez a mi gondolkozni tudó, tenni vágyó lelkünk, hanem lehetnek ennek magasabbra törő gondolatai s szárnyakra öltő olyan tettei is, melyekhez a béke szelíd csendjére a nyugalom balsamos lehelletére van föltétlen szükségünk.

Kivándorló barátomhoz.

(B. M . . . hoz.)

Örökre elhagyod hazádat,
Mire a nap századszor támad.
Forró, izzó életre vágva
Kivándorolsz az új világba.

Mert itt hazug az ég, a nap,
Az ember tétlen, szolga, rab.
A szív nem ég, az agy pihen,
Nincs tűz, nincs élet senkiben!

Ne hidd, hogy mint levél az ágtól,
Oly könnyen válsz meg a hazádtól,
Hogy még könnyet sem ejtesz érte.
Majd vissza-sírsz hazádba még te!
A tenger partján, mint szobor,
Szülő-faludról álmodol.
Föl-fölsir lelked sóhaja
És könnyek közt szálsz majd haza.

De nem. Te el se mégy, tudom jól,
Nem szabadulsz a fájdalomtól,
Mely lánczot ver rád majd ha mennél
És legjobban szorit szivednél,
Ha meglátod a kis tanyát,
Hol szánt, arat édes apád,
Hol jó anyád tipeg, topog —
De hol csak véled boldogok!

Bucszol napról-napra újra,
Nem végzed el. S nem jutsz az utra.

Megálsz minden fűnél, virágnál
Kertben, mezőn, hol annyit jártál.

Minden szőlőtő rádnevet,
Akácz suttogja a neved,
Leköt az ég, a nap, a föld,
Mely azt kívánja — örököld!

Idegen ember ekevassa
Dőffösködön ne szántogassa.
A buzáját gazdag keresztbe
Ne rakja senki, hogy ha nem te.
Az átka ver, ha elhagyod,
Ha más szór testébe magot,
Ha másnak bomlik a kalász,
Amíg te új hazádba jársz.

Nem, nem! Maradsz! . . . S a házatokra
Borul a jó kedv rózsaokra . . .
Édes anyád nevet alóla,
S esőkját read könyezve szórja.

Apád meg büszkén néz körül,
Magyar szívet hagy örökül
Ha meghal, benned idefenn,
El nem hagyod hazád te, nem!

Ne menj! . . . Pirul az ég keletrül,
A vér csodás életre pezsdül.
Nem hallod-e forr mint a katlan,
Száz millió szív szakadatlan?!
Még csak morajja ért ide,
Még nem fél tőle senki se,
De már én lázban hallgatom,
Már visszazengi a dalom.

Lesz itt dolog! . . . Villám cikázik
S világot szór Bécs kapujáig . . .
Négyszáz év lánczát oda vetjük,
A szolgaságot eltemetjük!
Istentelen, ki nem marad
E harc előtt, e harc alatt
Hazájában!! . . . S az ünnepen
Minden magyar itthon legyen!!

(Budapest.)

Gyökössy Endre.

Utóhangok a Gyökössy Endre verses leveléhez.

A „Debreczen“ mai tárczarovatában hatalmas szép és igaz költői levél jelenik meg az én kedves, nagy magyar lelkű és erős tehetségű ifju barátomtól és öcsémről, Gyökössy Endre budapesti jogásztól. Egy kivándorolni kész barátjához, egy valóban igaz költői tehetségű, lángoló magyar lelkű ifju barátjához, költőtársához és nekem is kedves öcsémhez, Baja Mihály volt debreczeni diákhoz intézi ezen költői levelét, melyet vajha minden keseredett lelkű magyar elolvasna és megfogadna . . . Ugyanis, mint annyi sok más elégedetlen magyar, ez a szép, erős magyar költői tehetségű ifju test-

Ünnepeljünk hát!

Zug, forog, zakatol körülöttünk ez a roppant gépezet, melyet az állami, az egyházi, a társadalmi, a családi, az egyéni élet forrongásának habverése alkot meg. Mi magunk is egy-egy hajtó kerék vagyunk abban a rengeteg gépezetben. Benne is vagyunk ebben, de kivüle is állunk rajta. Forgó szédület adáz zsvajva hangzik mindenfelől, s olyan jól, olyan véghetetlenül jól esik a nyugalom harmatcseppei után epedő, eltikkadt léleknek, ha a tomboló vihar elől szelek által föl nemvert csöndes kikötőbe juthat.

Ünnepeljünk hát!

Hiszen ugyis tudhatjuk, hogy rövid ideig tart ez a mi ünnepelésünk, mert csak újra kezünkbe kell vennünk a harci fegyvert, ismét csak megárad a küzdelem folyama, tombolnak a habok, zúgnak a hullámok, s egyszóval megkezdődik újra ez a mi földiekhez szóló életünk.

Pedig vannak ám égi, magasabb hatalmak is fölöttünk.

Az ünneplés fogalmában valami önmegadás, valami tiszteletadás, a megalázkodásban való fölemelkedés eszméje rejlik.

Ha vívódunk az élet küzdelmeiben; ha sebeket ütve, sebeket nyerünk mi is; ha az undor érzelmével tölt el bennünket a körülöttünk rajzó kietlen sivárság, durva haszonlesés: valami magasabb hatalom után tekint a mi szemünk önkénytelenül is, s lelkünk valamely olyan erőforrás után epedezik, mely előtt térdet hajtván, el tudja újból epedő szomját oltani.

Erezzük, hogy az embernek nem lehet csak annyi a rendeltetése, hogy folyton a világi bajok nyomoruságaival küzdödjék.

Erezzük, hogy nem elégít az ki bennünket, ha magunkat tesszük meg Isten

nek: hiszen magunk nem ünnepelhetjük magunkat.

Isten, egy égben, a földiek fölött lakó hatalom kell a léleknek, hogy megpihenhessen; Isten kell az embernek, hogy lelke szerint igazán ünnepelhessen.

Maga a világ, hivságos küzdelmeivel; maga a fegyverzőrej, siketítő lármájával; az élet, a halál, a mindenség minden minden-minden Istenhez vezet bennünket.

Isten pedig nagy és jó, szereteiben gazdag és igazságos, mindeneket látó és mindeneket tudó, ki végetlen fényben uralkodik fölöttünk, — az ő neve tisztele tére ünnepeket kell szentelnünk.

Ünnepeljünk tehát!

Üljünk most is vidám, boldog pünköszt ünnepet!

Üljük meg hálás emlékezetét annak a e bibliai nagy eseménynek, hogy a mennyei Atya az ő Fia, az Ur Jézus Krisztus által bevégezvén már váltság munkáját, Jézus menybemenetele után tíz nappal elküldte annak tanítványaira a megígért Szentléleknek tüztét, mely lánggal égő világosságot nyújtott aztán a földhatárain mindenfelé, mely lelkesít, hevít, buzdít, bátorít; előre visz oda, hova mennünk kell, visszatart onnan, hol nincsen is helyünk; vigasztal bánatunkban, nemes tettekre készít, viharokat győz le, avagy ha kell, tisztító tűz gyanánt elégeti a rothadásra erjedő anyagokat.

Ünnepeljünk a Lélek megjelenésének s megalázkodott szívvel kérjünk Istentől magunkból minél többet ennek a léleknek az erejéből.

Akkor a szédítő forogtatag, a zugó vihar, a tomboló áram, a csapás és szenvedés, a világ hiúsága, s valamennyi ellensé-

ges erő, minden s minden elveszti a maga hatalmát mi fölöttünk.

Az lenne ám az igazi ünnepnap a népek millióira, ha mindnyájan betelnénk az igaz lélek erejével!

De ehhez új ég és új föld kell. Mig ez elérkeznék, addig is csak ünnepeljünk. Ünnepeljünk!

— atomja.

Debreczen város szerződött adója török részre.

— IV. Mehamed szultán fermánja. 1662.* —

Irta: Zoltai Lajos.

I.

Debreczen város török részre fizetendő rendes adójának mennyiségét az a nevezetes fermán szabta meg, amelyet IV. Mohe-med szultán képe, győzelmes Ali szerdár basa, ki a császár pecsétjét a nyakában magánál hordozá, 1662. május 4-en bocsátott ki a Piri basa által csinált új defter (török kataszter) alapján, midőn Dobozsi István főbíróóságában Temesvárott másodszer is behódolásra kényszerítette az ettől vonatkozó debreczenieket. Ugyanez okirat állapítja meg Debreczennek, mint császári kászvárosnak (kincstári birtoknak) a török katonai és polgári kormányzókhöz, a basákhoz való viszonyát.

A török közigazgatás Várad elöste előtt a szolnoki nahiehez (törvénykezési kerülethez) számította Debreczent s részint a budai, részint az egri beglerbégek és a szolnoki bég adófizetőjévé rendelte. Legfőbb hatósága a budai vezér basa volt. Tartozott pedig fizetni évente a szolnoki bégnek hétszáz, a budai vezérnek tihajával (helyettesével) együtt kilencszáz tallért, egy kocsit, három lovat, egy pászta posztót; az egri basának hétszáz tallért, ismét az egri várórség számára kétezer tallért; a szolnoki hidat és várat is, egyéb kívánt szolgálatok mellett ők csinálták, javították. Az erdélyi fejedelmet illető országos adó pedig 1500 tallér volt. Vagyis 1662 előtt a készpénzben török és magyar részre teljesítendő adózás évente 5800 tallerra rugott.

Ali basa az eddig négy felé járó adókat két helyre rendelte fizettetni: a váradi és egri kincstartó kezébe. De ugyanekkor tetemesen is feljebb emelte a város adóját. Sőt elsőbbed az előjárók által a városban hit alatt összeírott 1800 ház után 20000 tallérnyi óriási összeget akart felvetni. Csak behódoló követségünk sokszori keserves rimánkodása után szállította le tizezer tallerra.

E szerződött adóból — így nevezték a debreczeniek — nyolcz ezer illette Váradot, két ezer Eger végvárat. Ama summát a váradi kincstartó kezébe két egyenlő részletben, Szt.-György és Szt.-Demeter napján kellett szállítani. Egrébe pedig egyszerre, Szt.-György napján. Meghagyta továbbá a debreczeniek tartozásai között a szolnoki

* Munkatársunk ötven ivnyi terjedelemben most fejezte be hosszak levéltári kutatások alapján érdekes történelmi munkáját, amelyben Debreczennek a török uralomhoz, Erdélyhez, a bujdosó magyarsághoz és a magyar koronához való viszonyát ismereti, különösebb tekintettel a város háztartására, kiadásaira és jövedelmeire. E monografia Debreczennek 1660—1692 közt való életét öleli fel s nem egyéb, mint iszonyu rablások és szenvedések szakadatlan sorozata, melyek Debreczent a török hódoltság idejének végén sújtották. Mutatványul közöljük belőle ezt a részt. Szerk.

Szabad Hajdu.

Mihály akarja itt hagyni hazáját, kit az Isten igaz magyarnak teremtett, kire, mint minden lelkes magyarra, a közeledő nagy nemzeti küzdelemben, olyan nagy szükség lenne. Ez a fájdalom szakított szívemből verset . . . Hátha meghallgatná más hasonló tervekkel foglalkozó magyar ember is . . .

Meghatottan adom közre e sorokat, meghatottan olvasom a közölt költemény szépséges magyar igazságait. Annak hatása alól lelkemet kivonni nincs erőm, pedig a kivándorlás emésztő gondolataival — a letartott hazában körültekintvén — álmatlan éjszakákban magam is foglalkoztam, tépelődtem. Azomban a rögtöntől szakadni nem bírok. A komor jelen sötétségébe villamsugarakkal cikázik elém a jövő nagy nemzeti küzdelemnek felettünk morajló, viharerhes felhője. És én érzem, hogy itt harcz lesz, azért innét futni, menekülni gyilkos bűn volna. Ha azomban csalódtunk, ha azomban az árulás és véreinknek romlott gyávasága meg mélyebbre süllyeszti a szolgaság gyalázatos fertőjébe ezt a nemzetet, fiam, öcsém, barátom, összetört szívvel, örjült keserves lélekkel ekkor meneküljünk innét az idegenbe, de nem új életet, hanem katonához illő halált keresni . . .

Azomban én még reménykedem. Nem messze az idő, midőn e nemzet katonáit hívja. Mihály öcsém fogadd meg tehát költő barátod ihletett szavát, maradj itthon. Készítsd elő, te is buzdítsd testvéreinket a nagy küzdelemre, hogy kalapálják, hogy egyenesítsék a kaszát . . . Most hátrálni gyilkos bűn volna.

vérünk, Baja Mihály új hazába, Amerikába akar kivándorolni. mivel itthon pályafutásának szép reményeit összetörte az a — vaskalap, mely még ma is a bemagolt leczkék „lekintornázása“ után mérlegeli az embert, sajnos, még a mi református iskoláinkban is, meg kötött észszel nevelvén a vadászebek módjára „beiskolázott“ szolgalkeknek sötét csoportjait, az átlagosan iskolázott puhányokat, parányokat . . . Baja Mihály, az ősi magyar földmives szülőktől származó kerek, piros arcú, domboru mellű ifju diák nem volt ilyen vaskalapéknak kedves puhány roncs; de van nagy eszméktől, nagy érzésektől duzzadt, hevült költőileg fenkölt és ihletett magyar szive és magyar lelke . . . melyekben mindaz a kincs bennfoglaltatik, a mi a nemzetnek, a fajnak hü, büszke, erős, a többi közül már e serdülő korban is kiemelkedő katonáját jellemzi és szeretetünkre, bizodalunkra érdemesíti. Igen de ám, a fránya tudná, hogy micsoda leczkéből, a magyar poéta Baját, a magyar földmives szülék tiszta vérű, tiszta lelkű ivadékát a vaskalap az ő pápaszemen vakult felfogásával a tuczat tudományok valamelyikének elhanyagolása miatt megbuktatta, pályájában megakasztotta és most ez a kiváló magyar fiu, mint sok más annyi keseredett magyar, hazájából, édes szülőitől kivándorolni kászolódik, pedig nagy igazán írja az én kedves ifju barátom és irótársam Gyökössy Endre hozzám intézett levelében: „oly kevesen vagyunk magyarok, hogy mindig föl-sir a lelkem, ha a kivándorlásról olvasok. Hányszor nagyobb fájdalom kapja most meg a szívemet, mikor legjobb barátom Baja

Balkányi fényképész.

Debreczen, Piácz-u. 81.

A fényképezés valamint a festészet terén külföldön szerzett gyakorlatom által képesítve vagyok művészi munkát és különlegességet előállítani. Képnagyítások, platin, akvarell festmények. Együttal felhívom a t. közönség figyelmét dusan felszerelt raktáramra fényképészeti cikkekben, mely minden irányban versenyképes. Amatőr vevőim ingyenes oktatásban részesülnek, valamint díjmentesen használhatják kifogástalan felszerelt laboratóriumomat. A t. közönség pártfogását kérve, együttal biztosítom, áram méltányosságáról lelkiismeretes kiszolgálásról.

Tisztelettel BALKÁNYI fényképész.

tiszai hidból ami reájok esik benne, mind-annak vasszeggel és faragó emberrel csinálását; csak ha egészen elbomlik a hid, építi ujjonnan ország segítségével Debreczen városa. Nem különben Váraddá, mikor a basa kívánja szarhorákat — heti szereseket — kötelesek állítani a vár javításához.

A fentebb megnevezett szerződött summában lenne foglaltattak mindama sok féle nagyobb és aprólékos rendes adó nemek, a melyekkel a leleményes mozlím finánc rendszer gyötörte volt a szerenesétlen hó doltságot.

Benne volt:

1., A f e j a d ó (kharads, harács) vagyis a császár adója, melyet a családfők kapuszám szerint szoktak fizetni. E czímen Kraszna vármegyében 1680 körül minden gazdától 5 frt. 46 pénzt szedett a váradi kincstartó. Hasonlóképen a porta vagy kapupénz (iszpendzse), mely Salamon Ferencz szerint a szegedi szandzsákban fejéknél 50 oszpora volt; Krasznavármegyében pedig 1980 körül 60—70 poltura és arra szolgált „hogy az ellenünk való dolgokat, költségeket az portára végben vigyék.” Debreczen 1660 előtt a porta pénzt is külön summában fizette. Ezt 1656-ban 50 tallérról 89-ra, 1658-ban pedig 100-ra emelte szolnoki Hamza bég.

2., a f o r g a l m i a d ó k e g y e n é r t é k e, tudni illik azon összeg, mely a szultáni kincstárba Debreczenből is kétségtelenül befolyt volna, ha nálunk is magaszedi az áru átviteli — kivitel vámokat, vásár- és helypénzt, mázsa és kileadót, akár bérbe adás útján kezelteti vala, ami némely jövedelmeket illetőleg az első behódoltatás idejében meg történt Debreczenben is.

3., a z i p a r a d ó k, korcsmák, mézsárszékek után és a vágási illeték.

4., a c a d u c i t á s o k e g y e n é r t é k e, u. m. a bejtül-mal jövedelem, vagyis az a százalék, amely a kincstart az elhaltak vagyonából illetve, azután a tapu, vagy átírási illeték stb.

5., a f ö l d e s u r i s z o l g á l t a t á s o k, tizedek, különféle hányadok minden féle mezei és kerti termés és lábasjóságok mennyiségéből.

6., a m á t k a a d ó, melyet némely helyen ágypénznek, másutt nősöpénznek neveztek, valamint a b i r s á g é s b ü n t e t é s p é n z e k, amelyeket a török földesur a maga birtokán esett mezei kárért, bünesetekért, a határban történt emberölésekért, gyilkosságokért szokott követelni: nem a tettesen, akit nem is üldözött, kivel nem is törődött, hanem az illető helység lakosságán.

E fényes szultáni levél összefoglalta Debreczen városának a Piri basa által is a város kezében talált puszták közül Szent Kereszt (mely vagy a mai Cserén, vagy Elep és Ondód, pusztán feküdt) Ondód, Kösélyszeg, Elep, Mátakut, (ma Mátá) Kőudvar (Elep északi részét hívták így) Czuczahát (ma Czuczsa), Fegyvernek (Ondód egyrésze), Macsi föld, Paczi föld, Fancsika és Haláp nevű részint királyi adományul nyert, részint zálogban tartott puszták birtokait.

Megengedte tehát a szultán, hogy debreczeni „jobbágyai” ezeket mint annak előtte birhassák, s ezektől a megnevezett puszták helyektől sem harácsot, sem dézmát buzájokból, sem árpájokból sem semmi vetésekből ne adjanak.

Ez a fermán Debreczent a legtöbb alföldi khasz városnál aránylag kedvezőbb hely-

zetbe juttatja; a hübertelkes mozlím urak, az iszpáják szertelen önkényének áldozatul dobott falvak sorsánál pedig sokkal türhetőbb sorsot biztosít számára, ha az efféle czifra kézjegyes papír és hártyalapoknak a gyakorlati életben is elég erejük és tekintélyük van a szultáni hatalom végrehajtó közegei előtt. Csakhogy a padisák székhelyei: Drinapoly és Isztambul ugyan messze estek a nagy birodalom széleitől s a basák, bégek önkénykedése a távolság arányában növekedett.

(Vége köv.)

A kereskedelmi kamara és az obstrukció.

A debreczeni kereskedelmi és iparkamara tegnap tartotta meg közgyűlését Szabó Kálmán elnöklésével. A kamara közgyűlésének egyik legfontosabb tárgya volt a budapesti kamara átirata, melyben az elitéli az obstrukciót.

A debreczeni kamara, mely nyíltan tört lándzsát az önálló vámterület mellett és Szabó Kálmán a kamara érdemes elnöke a kamara székházának felavatásakor az itt időző miniszternek is kinyilatkozta üdvözlő beszédében, hogy hazánk ipara, kereskedelme csakis az önálló vámterülettel boldogulhat, ezáltal is olyan hazafias, határozatot hozott a budapesti kamara szolgálai javaslatára, mely méltán érdemel elismerést és bizonyára visszhangra talál az ország többi kamaráinál is.

Szávay Gyula titkár terjesztette elő a budapesti kamara szégyenteljes javaslatát, mely azt czélozza, hogy a kamara irjon fel a képviselőházhoz a most folyó obstrukció megszüntetése végett. Szabó Kálmán elnök lelkes szavakban foglal állást az átirat ellen és a következő határozati javaslatot ajánlja elfogadásra:

A kamara nem járul hozzá a budapesti kamara javaslatához s nem támogatja azt hasonló szellemi felirattal, mert az országgyűlés képviselőházában folyó politikai küzdelem befolyásolására magát illetéktelennek tartja s nem akar alkalmat szolgáltatni, hogy állásfoglaló határozatát még a budapesti kamara kérvényében körülírt szelid és általános alakban is — és akárcsak félreértésből is — pártpolitikai fegyverül felhasználják, pedig az ily természetű irányzatos félreértés — mint az épen a budapesti kamara határozatának publicistikai érvényesítésénél is tapasztalható volt — a mai viszonyok közt szinte elkerülhetetlen.

A mikor az országgyűlés egy tekintélyes pártjának küzdelme a nemzet szívéhez nőtt nagyjelentőségű

nemzeti jogok kivására irányul, egy politikai, pártokon kívül álló közgazdasági testület az általa képviselt anyagi érdekek védelme szempontjából nem érezheti magát feljogosítva egyoldalú pártpolitikai lépés tételére, mert a nemzeti önállóság mindennél magasabb szempontjai — ezeréves törtelmünk tanítása szerint alkalmazkodást parancsolnak minden más érdeknek.

A kamara bizik a kormány bölcsességében és hazafiságában, hogy az, a mikor az ország anyagi boldogulásának nagy érdekeit kell össze mérni egy muló politikai siker értékével — a nemzet hazafiúi érületének országos megmozdulása közepette bölcs engedékenységgel az ország közjavát fogja diadalra segíteni.

E hitében és meggyőződésében a kamara nem kíván semmi irányban beavatkozni a folyamatban lévő politikai küzdelembe, feliratot vagy kérvényt sem egy vagy más irányba sem az országgyűlés, sem a kormány elé nem terjeszt.

A látogatott közgyűlésen két tag: Szántó Győző és dr. Szántó Sámuel szólaltak fel a javaslat mellett. Hatástalanul vészett el gyenge beszédük, mert a kamara nagy többsége, (hároman szavaztak csupán Szántó Győző, Bechert Manó, Fleischmann Mór, kik bizonyosan valami kis rendjel után ábitoznak, a budapesti kamara javaslata mellett) elfogadta az elnök által előterjesztett határozati javaslatot.

A közgyűlésnek eme hazafias, a szabad, nyílt gondolkodásra és a helyzetet a maga igaz valóságában megítélő határozata mindenkor becsületére válik, büszkesége lehet a kamarának és hisszük, hogy az ország többi kamarái példát vesznek az ország legelső és legtekintélyesebb vidéki kamarájától és hasonló választ adnak arra a szégyenteljes határozatra, melyet a budapesti kamarában Lánczy Leó udvari tanácsos, elnök ur kierőszakolt.

NAPI HIREK.

Ünnepi istentiszteletek.

Az ünnepi istentiszteletek az ev. ref. templomokban a következő sorrendben tartatnak meg:

Ünnep első napján.

(Délelőtt.)

Nagytemplomban Szabó Bertalan püspöki káplán, Kistemplomban Dicsőfi József lelkész, Ujtemplomban Könyves Tóth Kálmán lelk., Ispótytemplomban Biró Ferencz h. lelkész, Szegényházban Hajdu Zsigmond püspöki titkár, Csapókerti imaházban Kovács János népisk. felügyelő.

Mihalovits J. gyógyszerháza a „Kigyóhoz” Debreczen, főtér, a városházzal szemben.

Ajánlja az ártalmatlan növényi anyagokból készült s kipróbált jó hatású **Dr. Borsos-féle HAJSZESZÉT**, mely megóvja a fejbőrt az elkorpusodástól, megszünteti a hajhullást, a hajvégek megtörését s szétszakadását, a hajelmolyosodását. Megszüntet mindenféle hajbetegséget s ezért mint óvszer is melegen ajánlható. **Nem rongja a haját**, sőt annak növeését elősegíti s a haját **dussá, sűrűbbé teszi**. Kis üveg ára 1 kor. nagy üvegé 2 kor. Azoknak, kik a hajszesznek nem barátai, ajánlható a fentihez hasonló hatású s jóságú **Dr. Borsos-féle Hajkenőcs**, melyből kis tegely 1 kor. nagy tegely 2 kor.

(Delután.)

Nagytemplomban Harsányi Pál esküdt felügyelő, Kistemplomban Görömbei Péter senior, Kossuth-utcai templomban Simon Imre esk. felügyelő, Ispótytemplomban Selli László 4. é. th.

Ünnep másod napján.

(Délelőtt.)

Nagytemplomban Görömbei Péter senior, Kistemplomban Harsányi Pál esk. felügyelő, Kossuth-utcai templomban Selli László 4. é. th., Ispótytemplomban Simon Imre esk. felügyelő.

(Delután.)

Nagytemplomban Selli László 4. éves theológus, Kistemplomban Simon Imre esk. felügyelő, Kossuth-utcai templomban Görömbei Péter senior, Ispótytemplomban Harsányi Pál esk. felügyelő.

Az ágost. hitv. evang. templomban: Pünkösöd első napján d. e. 10 órakor Materny Lajos főesperes, d. u. 3 órakor Máté Károly segédlelkész. — Pünkösöd második napján d. e. 10 órakor Materny Lajos főesperes. Mindkét napon az Ur szent vacsorája fog kiszolgáltatni, pünkösöd hétfőjén pedig lesz az istentisztelet alatt a confirmáció.

Pünkössti lapszámunk

melléklettel jelent meg. Több kiváló, érdekes és magyar íróársunknak a cikkelyei jelennek meg benne. Nem hatásra való görögütözes dolgok, de mindmennyi fegyver a magyarság jobblétéért, dicsőségéért; mert mi nem szenzációt, hanem irányt és küzdelmet képviselünk és keresünk.

Dr. Kalmár Antal Debreczenben.

Kalmár Antal dr. ismert közjogi munkájával új irányt adott a magyar irodalomnak; mert ez a lángeszű hatalmas magyar nemcsak új szellemet öntött bele, de azt új alapokra is fektette. Legkiválóbb érdeme azonban, hogy tudományosságával képes volt felrázni még tudásainkban is a szendergesnek indult nemzeti érzületet. Erőteltjes, de igazságos és épen azért a mai szunynyadó korban sértőnek látszó kifejezései báborgásra készítették a király ügyészeit s a királysértés vádját emelték ellene. Ebben a szenzációs pörben, melyen a függetlenségi párti képviselők, sőt több más párti képviselők is tömegestől jelennek meg, úgy hogy értesülésünk szerint a képviselőkön kívül aligha jut másnak is hely, mint lapunk felelős szerkesztőjének, ifjabb Móricz Pálnak Kalmár Antal dr. írja: „a jövő hónapban (jun. 15—16.) lesz a sajtóügyi tárgyalás.“ Ezen tárgyalás után, megtisztelő hírként közöljük, Kalmár Antal dr. néhány napra Debreczenbe szándékozik ellátogatni, mire csak azt mondjuk, hogy az ezidőszert legkiválóbb magyar közjogszót hozza Isten mielőbb körünkbe; mert őt itt csak igaz szeretet, nagyrabecsülés fogja környékezni; mert mondhatjuk, hogy az ő lapunkban közölt cikkei az egész hajduság szeméről letépik a tudatlanság fátyolát és lelkes érdeklődést, cselekvésvágyat gerjesztenek mindenfelé. Végül egyébként Kalmár Antal dr. felelős szerkesztőnknek a tisztí rangról való lemondására vonatkozólag következő méltányoló megjegyzést írja hazafias indulatú szép levelében: „Olyan perzselő nemzeti

ézés és hazafiasság nyilatkozik meg tisztí rangjáról való lemondásában, hogy lehetetlen ezért a legmelegebben nem üdvözölnöm.“

A felekezeti iskolák rendezése.

A múlt hóban megtartott városi közgyűlés a felekezeti iskolák segélyezésére 1 millió 500000 koronát szavazott meg. A közgyűlés azt kimondta, hogy a határozatot Puky Gyula főispán vezetésével nagy küldöttség viszi fel, kérve annak mielőbbi jóváhagyását, hogy a város végre hozzá foghasson az évek óta rajdó iskola rendezéséhez. A közgyűlés határozata ellen az ág. evangélikus és az orthodox iskolaszék felebbezést adott be. A közgyűlés határozatát a két felebbezéssel együtt ma terjesztette fel a tanács a belügyi és a közoktatásügyi miniszterekhez. A küldöttség, mely a határozat sürgős jóváhagyását kéri a minisztertől, az ünnepek után, szerdán, vagy csütörtökön keresi fel a belügyminisztert.

Csizmadia iparosok figyelmébe !!

A debreczeni csizmadiák termelő és árusító szakcsoportja június hó 2-án délután 4 órakor tartja alakuló ülését az „Iparos Otthon“ disztermében. Felhívjuk ennélfogva a csizmadia iparosokat főleg pedig az eddig a szakcsoportba belépetteket, hogy az alakuló ülésre okvetlenül megjelenjenek. Beleépési előjegyzések a hivatalos órák alatt a Hitelszövetkezethetnél eszközölhetők.

A kórház új ellenőre.

Nagy Gábor elhalálásával megüresedett kórházi ellenőri állásra Kovács József polgármester, Sinay Gyula városi irnokot nevezte ki, a ki már huzamosabb időt töltött a közkórháznál, s mint pontos és mintaszerű hivatalnok általános elismerést vivott ki.

Az öngyilkos jogász temetése.

Tegnap volt az oly szerencsétlen véget ért jogásznak, Szathmáry Zoltánnak a temetése. A temetésen páratlan részvét nyilvánult meg. A szülőknél Domb utcai lakása előtt óriási közönség gyűlt össze, köztük a város több notabilitása és a jogakadémiai ifjúság is. A szerencsétlen véget ért ifju holttestét a Kossuth-utcai temetőben helyezték örök nyugalomra.

A Dóczi-intézet majálisa.

Csütörtökön folyt le a nagyerdei vigadóban a Dóczi leány-nevelő intézet bájos növendékeinek majálisa. Azt hisszük, hogy felesleges is tovább írni, hisz a ki a czímet meglátja, úgy is tudja, hogy kedves, szinte poétikus volt a délutáni része a majálisnak, mikor a nagyobb lányok a kisebbek mulattatásán fáradoztak, s hogy nagyszerűen sikerült, gyönyörű mulatság volt az ezt követő táncmulatság is.

Szentesi Jánosné meghalt.

Szentesi Jánost, Debreczen törvényhatósági bizottsági tagját nagy családi gyász érte. Felesége tegnap Budapesten, a hol egyik klinikán súlyos operáció alá vetette magát meghalt. A megboldogult polgárszonty Gebauer temetkezési intézet budapesti fiókja Debreczenbe szállítá és itt temetik el, holnap délután.

A család a halálesetről a következő jelentést adta: Mély fájdalomtól megtört szívvel tudjuk a felejtethetlen jó nőnek, anyának, anyósának, nagyanyának, testvérenek, sógornőnek és rokonnak néhai polgár Szentessy Jánosné szül. Tökés Julianna asszonynak f. hó 28. d. u. fél 4 órakor életének 51. boldog házasságának 15. évében hosszas, súlyos betegség után Budapesten történ gyászos elhunytát. Kedves halottunk hült tetemei f. hó 31-én, d. u. 1/4 órakor fognak a Szent-Anna utca 56 ik számú házunktól az újtemplomban tartandó gyászima után a Kossuth-utcai temetőben levő családi sírboltba örök nyugalomra tételni. Mely végtisztességtételre rokonainkat, barátainkat és jó ismerőseinket szomorodott szívvel meghívjuk. Debreczen, 1903. május hó 28-án. Bánatos férje: Polgár Szentessy János és gyermekei: Mária férjével Csáky Janossal és gyermekeivel; Erzsébet férjével Polgár Őri Janossal és gyermekeivel; Ilona. Testvérei: Eszter férjével Polgár Lajos Lajossal és gyermekeivel; Róza, férjével Polgár Kovács Janossal és gyermekeivel; özv. Polgár Tökés Istvánné, gyermekeivel. Sógornői: Szentessy Zsuzsánna, férjével Polgár Czegléd Józseffel és gyermekeivel; Szentessy Mária, özv. Polgár Ekli Jánosné gyermekeivel; Szentessy Erzsébet, férjével Polg. Vásáry Andrással és gyermekeivel, valamint számos rokon nevében is.

Innét-onnét.

Piros pünköszt napja itt van; de a régiebb idők piros pünköszt napi hangulata, kedélyessége kitörölődött a nép lelkéből. Hagyományos népmulatságok rendezésére, a vidám cziczározásra nincsen kedve. A keserű magyart a piros pünköszt leginkább az elégedetlenség, a forrongás vörös zászlójára emlékezteti.

Az immáron őseihez megtért aranyparasztról, idős Móricz Pál berettyóújfalui nagybirtokosról ötlük eszembe egy emlékezés.

Móricz Pál tudvalevőleg máramaros-megyei ős nemes családból származott le a kövér bihari földre, hol házassága révén a legelső Biharmegyei családokkal rokonságba jutott. A nagytekintetű Miskolczi családnak vette el egyik leányát. Apósa törzsökös gondolkodású alföldi magyar földes ur volt, a kinek egyszer Móricz Pál az ő vadregényes, hegy-völgy erdős szülőföldjét, Máramaros-megyét is bemutatta és dicselkedve kérdezte alföldi magyar apósát:

— Ugy-e atyám uram gyönyörű szép föld ez?

Az öreg Miskolczi ur, bodor füstöt eresztvén tajtékpapijának illatos megfaszárából, csak ennyit mondott reá:

— Hát fiam uram meghalásra gyönyörűség ez az ösztövért vidék, de már élni meg mégis szebb, jobb minálunk...

A debreczeni nyári mulatságok főmestere jól ösmert népszerű barátunk, Angelotti igazgató is megérkezett, vidám, könnyed művésztsáulátával. Tudom, számos szalma özvegynek és aranyifjunak földerül erre a hirre az arca, hajh, Angelotti igazi ezermester, kinek, minden ex-lex dacára híven adózik a széles világ.

nemes Portörő Kelemen.**A máv. altiszti kör versenydíjai.**

A máv. altiszti kör f. hó 31-én tartandó tekepálya versenydíjai Benyáts Emil kirakatában láthatók. A díjak nemcsak értékesek, hanem igazán meglepő csinosak is. Ajánljuk a teke sport kedvelők figyelmébe.

Első debreceni mulató

a BIKÁBAN.

Igazgató: Angelotti Vilmos.

Megnyitó előadás.

Nagyérdemű közönség!

Miután sem költséget, sem fáradságot nem sajnáltam, hogy Debreczen nemes város t. közönségének olyan műsorral szolgáljak, amely az igényeknek teljesen megfeleljen, kérem a már 8 év óta tapasztalt kegygyel és jóakarattal az idén is megajándékozni.

A műsor nagyon mulattató és szigorúan szolid, úgy hogy minden hölgy pirulás nélkül meglekintheti.

Az idén is csupán arra fogok törekedni, hogy a m. t. közönség discret előadásaimon jól mulasson és kellemesen szórakozzon.

Ismételten kérem a n. é. közönség kegyes pártfogását és számos látogatását.

Az előadások ma, május 30-án kezdődnek.

A társulat 20 elsőrangú tagból áll.

Mély tisztelettel

ANGELOTTI VILMOS.

igazgató.

I. hely 1 kor. II. he. y 60 fillér.

Uszoda megnyitás

a Margit-fürdőben.

Van szerencsém a n. é. fürdőző közönséget értesíteni, hogy a kedvező időjárás következtében fedett és langyos vízzel megtöltött

uszodámat

MEGNYITOTTAM.

Az uszás tanítást Letenye János szakavatott uszómasterem végzi.

Az uszoda minden nap reggel 6 órától 9-ig férfiak, reggel 9-től déli 12-ig nők, d. u. 1 órától esti 8-ig férfiak részére áll rendelkezésre.

Idénybérlet személyenként 14 korona.

Minden bérlo egy saját uszóruhát és egy lepedőt köteles magával hozni vagy annak gondozását az uszómasterre bízni.

Az uszás tanítás iránt kérem az uszómasterhez fordulni.

Szives látogatást kér

tisztelettel

a TULAJDONOS.

Csodaszép

a szelid fehér és puha arczszin, valamint az arcz szeplő és bőrtisztítálatlanság nélkül. Ezt elérendő, mosakodjunk naponta

Bergmann liliumtej szappannal.

Védjegy: 2 bányász.

BERGMANN & Go. Drezda a/E. Kapható 80 fill.-vel dr. Rothschnek V. Dmil gyógyszerárában és Nagy Andrásnál.

Sesztina Lajos

vaskereskedése DEBRECZEN.

Helyközi telefon 6 sz.

A Biehn János-féle Asphalt-tetőlemezek

egyedüli raktára Debreczen és vidékére.

Ezen általánosan elterjedt és kedvelt asphalt-lemezeket nem kell kátványozni, egyszerűen csak bemeszeljük!

Kitünő hazai gyártmányu „Turul“, „Sugár“, „Attila“ stb. permetező, kénporfúvók, szénkénegezők, kézi fecskendők.

A gálíckó maró hatásának ellentálló vulcanizált fecskendő csövek és szelep lapok.

Gazdasági eszközök Gépészeti cikkek

gépölaj, gépszij, gépfecskendők, műszaki cikkek.

A gyümölcsösök védelmezői, a kertgazda legjobb barátai az apró éneklő madarak megóvása és azok szaporítása céljából ajánlom a külföldön rendkívül elterjedt természetes fészkelő házikókat, melyek csekély beszerzési árak mellett a kertgazdaságnak megbecsülhetetlen hasznot hajtának.

Propectusokkal szivesen szolgálók.

Postai megrendelések azonnali foganatosítva lesznek.

Serravallo

KINA-BORA VASSAL.

Erősítő szer gyengélkedők, vérszegények és lábbadozók részére.

Étvágy gerjesztő, idegerősítő és vérjavító szer.

Kiválóan jó ízű.

Több mint 2000 orvosi előismerő nyilatkozat.

Kapható

J. Serravallo-nál

Trieszt — Barcola.

A gyógytárakban pedig 1/2 lit. üvegekben 2 kor. 40 fillérért
1/1 „ „ 4 „ 40 „

Hydraulikus sajtók

Arany érem

Szeged 1899

Arany érem

Budapest 1899

Arany érem

Pozsony 1902

hydraulikus sajtóért.

szőlő és gyümölcsmust sajtolásra a nagy üzem számára, 2 kitolható kosárral vagy 1 kosárral. Bor, gyümölcsbor és gyümölcsnedv-sajtókat közihajtásra Herculesnyomerő-szerkezettel, fa- vagy vastányérral.

Gyümölcs és szőlő-örlőket, bogozógépeket Gyümölcshasználó készülékeket

gyártanak és szállítanak jótállás mellett mint különlegességet a legújabb szerkezetben

MAYFARTH PH. és TÁ., BÉCS, II.

különlegességi gyár gyümölcserőteljesítő gépekben.

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve. — Megrendelések idejekorán kéretnek.

URANOS-KÉK

ruha mosáshoz
a legjobb kékítőszert

— Törvényesen védve. —

Mosó-intézetekben, háztartásokban a legkedveltebb ruhakékítő.

Olcso és feltűnhetetlen!

Kis üveg 24 fillér, tiszteri mosáshoz elegendő, 1 nagy üveg 1.60 kori, 1/2 üveg 1 kor.

Kapható mindenütt. Utánzatoktól óvakodjunk!

Kizárólagos gyártói:

HOCHSINGER TESTVÉREK vegyészeti gyára **BUDAPEST,**
VI. Rózsa-u. 85.

Megérkeztek

a legjobb minőségű

Cosmanosi francia batistok, indich voilek, donchesse szaténok, és min dennemű jó mosó kartonok, himzett batistok, piqué ujdonságok, továbbá Rumburgi, Hollandi, Kreás és czérna fonal vásznak, valamint a világhírű Schroll gyártmányu elsőrendű chifonok, csikós jegyű havasi vásznak, Szepességi Damast asztalneműek törülközők, ágyhuzatokra való vászon kanavásznak, zephirek, ágy és asztal terítők, csipkefüggönyök, paplanok, továbbá mindennemű menyasszonyi kelengyék pontos összeállítását elvállalom szolid olcsó, szabott árak mellett.

Tisztelettel

Nádudvary Lajos.

Vágó Andor-féle üzlet, főtér a nagy tőzsde mellett.

BARTFA-gyógyfürdő

Felsőmagyarország.

Posta-, távirat- és vasúti állomás.

Kiváló égvényes sós vasas savanyúvizek. 6000 holdas gyönyörű fenyves-erdő.

Az Orvos-forrás egyenértékű a Leichenbergi, seltersi forrásokkal; az Erzsébet királyné-forrás a spai, schwaibachi, franzensbadi forrásokkal vetekedő hatalmas vasas-forrás, a kút- és főforrás emellett két forrás közt szerencsés átmenetet képeznek.

Nagyszabású ásványvíz-fürdőház és vizgyógyintézet.

Állandó gyógyszer-tár. Idény május 15-től szeptember végéig.
Ásványvíz ivókúra, szénasavas, vasas-(acél)-fürdők, fenyőlevél-, vásártelki vasláp-fürdők, savó-tejkúra, massage-, víz-, villamos-gyógyimódszab.
Gyógyjavaslatok: női nemű bajok, vöröszegénység és sápkór; légzőszervek gyomor és bél-uritus bántalmak; kimerülések, nyengeségek; idegbajok; görvély-angolkór; utókúra gyanánt a karib-di, marienbadi halli, li-iki fürdők használatát után.
Palotaszínház szál odáknak, számos villákban, 1500-nál több kitűnő lakszoba, részint konyhával. Piac naponta. Vilamos viaság. Több elsőrendű étkező kávéház, cukrázda. Az új nagyzerű „Erzsébet királyné-gyógyház” olvasó-, társalgó-, zongora- és táncstermekkel, állandó zenekar, Lawn-Tennis-pályák, szép kirándulási helyek stb.
Fürdő tisztiorvos: dr. Hintz Henrik közegészségügyi tanácsos, fővárosi nő- és gyermekorvos a Ferenc József-rend lovagja, dr. Csérei János a vizgyógyintézet vezető- orvosa, kórházi rendelő-orvos, a gyomorbetegségek specialitája, azonkívül még négy rendelő-orvos.
Felvilágosítással prospektussal szívesen szolgál, lakás megrendeléseket elfogad
A fürdőigazgatóság.

Premier Kerekpárok
leg finomabb a világ
Arjegyzék Premierwe ke Eger, Csehország

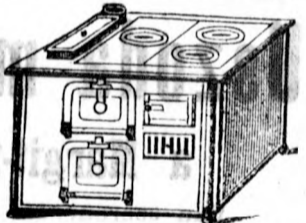
Gyertyánliget

(Mármarosmegye)

a legszebb, legegészségesebb klimatikus erdei hegyi gyógyhely, ásványfürdő és vizgyógyintézet.

Csodálatos szép magas fekvés, por és szélmentes, ózondus, enyhe levegő, kitűnő ízű és könnyen emészthető tiszta vastorrások. Teljesen berendezett vizgyógyintézet. Legradikálisabb gyógyisker: vöröszegénység, sápkór, idegesség, neurasthenia, gyomor-bélbajok és női bántalmaknál. Kényelmes csinos lakások és igen jó ellátás. Igen mérsékelt árak. Idény: május-okt. Vasúti állomás Nagy-Bocskó.
A fürdőigazgatóság.

Triumph- Takaréktűzhelyek

háztartások és gazdaságok részére mindenféle kivitelben. 30 év óta a legjobbnak és legtartósabbnak elismert szolid gyártmány. A legnagyobb megtakarítás a tüzelő anyagban. Takaréktűzhely különlegességek szállodák, vendéglők és kávéházak részére. Arjegyzéket és költségvetéseket készséggel küld. Ügyes szállodák, építőmesterek és földirtokosoknál ismeret-séggel bíró viszont eladók kerestetnek.
V. Triumph* takaréktűzhelygyár G. Goldschmidt & Sohn
Wels, D. De.

Erdő-Bénye

gyógyfürdő

Zemplénumegyében.

A fürdőidény május 21-én kezdődik és tart szeptember 15-ig

Hatása: gazdag vas és timsó tartalmánál fogva kitűnő a női betegségekben, sápkórban, idegbántalmakban, görvélykórban, reumatikus és köszvényes bántalmakban szenvedőknél. Kiváló klimatikus gyógyhely a légzőszervi és malarikus bajokban szenvedők részére. Gyógyhasználatra az újonnan fölépült fürdőlakban, 20 fürdőszobában 4 porcellán, 4 rez és 24 fakád van elhelyezve. Ezenkívül 4 kisebb szoba a hidegvizgyógyimódszabhoz rendeztetett be 2 káddal, 3 ülőkáddal, teljes zuhany készlettel, izzasztó kamarával, 2 pakoló ágygal és a villamos fürdőház szükséges készletekkel. Használhatók iszap, sós és villamfürdők; masszázs, izzasztó és hidegviz gyógyimódszab. Ivógyógyimódszab mindenféle ásványvíz van készletben. A fürdővendégek elhelyezésére 7 épületben a hivatalos helyiségben s lakásokon kívül csinos berendezéssel s villamos csengővel ellátott 79 szoba áll rendelkezésre. Szórakozásra szolgálnak: csinos ét, tánc, olvasó s női terem, könyvtár, hirlapok, biliárd, társas és tornajátékok, naponként kétszeri térenzo. Terjedelmes, árnyékos erdei sétautak. Kápolna. Fürdővendéglős: Popovics Szilárd Debreczenből. Az étkezés olcsó és kifogástalan. Az izr. vendéglős csinos, új verandás épületben van elhelyezve. Házi gyógytár, posta és telefon állomás helyben van. Sürgönyök Erdő-Bényére címzendők, ahol is a táviró állomás van. Vasúti állomás: Személyvonatokhoz Erdő-Bénye fürdő. Gyorsvonathoz Liszka-Tolcsya, honnan és hova bérkocsijárat van berendezve jutányos tarifa mellett. Fürdőorvos Asztalos Kálmán dr. Erdő-Bényéről. Bővebb felvilágosítással szívesen szolgál

a fürdőigazgatóság.

Alles in echter Balsam
aus der Schutzengel-Apotheke
in
A. Thierry in Pregrada
bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Thierry (Adolf) Limited in Pregrada a tégelybe van-e égetve.

Gyógyszerész A. Thierry balzsam és Centifolia kenőcs.

Eme két gyógyhatásában utólérhetlen szer soha nem romlik el, sőt mentül régebb, annál jobb, nem árt a szernek a fagy, sem meleg s ezáltal télen nyáron szétküldhető. Mindenkör hatással alkalmazása esetén könnyen bevárható az orvosi segély, természetesen nem szabad hatástalan utánzásokhoz nyulni, melyért csak haszontalanul elpredáljuk a pénzt, hanem mindig tartson minden család készletben e világhírű, olcsó, megbízható, a mellett ártalmatlan szerből. A hol nem bizonyos, hogy az én kitűnő szerem ott ajánlatos egyenesen tőlem hozatni. Czim:

Apotheker Thierry (Adolf) Schutzengel-Apotheke in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.
Főraktár: Budapest Török József, Zágráiban Mittelbach S. és Bécsben Brady C. gyógyszerészeknél.

Miért szenved ön?? Hiszen önnek gyógyulása bizonyos még akkor is, ha sebe bármily régi, sőt a fájdalmas opeátiót is elkerülheti, ha a

valódi

THIERRY A.-féle Centifolia kenőcsöt

használja, mely rendkívül vonzó, a sebek gyógyításában valamint a fájdalom enyhítésében utólérhetlen. A valódi Centifolia-kenőcs alkalmazható: a szoptatók mellkeménykedésének, a tej elapadásának, az orbáncznak eseeiben, továbbá mindenféle régi sérvek, láb- és csontnyílások, sebek, folyások, dagadt lábak s csontvesedéseknek, vágás, szurás, lövés és ütés által előidézett sebeknek; az idegen testek, pl.: üveg, szálka, homok, tövis, serét stb. eltávolításánál; mindenféle daganat, kínóvés, képződmény, karbunkulus és ráknál; vögre pokolvar, körömméreg, körömgnyülés, a lábna járás közben történt kisebelése, fagyás és égetés okozta sebek, a betegek és gyermekek fckvés általi kisebesülése, torokdaganat, meggyült vér, fülzugas stb. eseeiben. 2 tégely csomag csomagolással postadíjjal együtt 3 ko. 50 fil. Temérdek elősmerő levél megtekinthető. Utánzatok vételétől óva intek mindenkit és arra ügyeljünk, hogy „Schutzengel Apotheke des

Az új szőnyegházban

ujonnan nagyválasztékban érkeztek:

Szőnyegek

Agy és asztalterítők

Szövet, selyem, plüsfüggönyök

Butorszövetek

Ujdonság:

Aplikált csipke Storok

Volanttal.

Valódi Linoleum.

Bosznay J. és Társa

dívatáruháza

DEBRECZEN, Kossuth utca 11.

Debreczen és vidékén a legnagyobb hangszerkészítési műhelye és vállalata.

Komáromi M.

Mindennemű hangszer készítő. Főtér 41. sz. I. emelet. Főtőzsdével szomben.

CZIMBALOM

(hangolását is) legnagyobb raktára. Zongora vasszerkezettel, 10 évi jótállással, 3 havi ingyen tanítás. Iskolahegedű 6 kor. tól feljebb, finom mesteri hegedű 1000 koronáig. **Mindennemű hangszerekből nagy választék.** Kitünő, tartós, kellemes hegedű- és czimbalom húrok és mindenféle alkatrészek. A legkomplikáltabb **Javításokat** is felelősség mellett, művészi szakértelemmel készítek, régi hangszert veszek vagy cserélek.

ZONGORA hangolását rövidre vágását vagy bármennemű javítását a legképzettebb szakértelemmel felelősség mellett jutányosan készítem. Vidéki hangolást soron kívül.

Eladó

a Windt Frigyes-féle

Kandia-utca 14 számú ház és homokkerti 1117 ööl szőlő,

ez utóbbi esetleg parcellánként is.

Felvilágosítást ad **Szenderffy Béla** (az alföldi takarékpénztárban) vagy **dr. Tervej Tamás** ügyvéd (József k. herceg u. 5 sz.)

Csődkiárúsítás.

Rozenthál Sándor fűszerkereskedő közadós csődtömegéhez leltározott fűszerárak Csapó-utca 16 sz. alatt, bent az udvarban kiárúsítatnak. Reggel 9-től 12-ig, d. u. 3—6 óráig.

Szép jövedelemre

tehetnek szert intelligens egyének egy előkelő intézet képviselőjének elvállalása által.

Ajánlatokat „megbízható” jelige alatt a kiadóhivatal továbbítja.

Lubló gyógyfürdő.

Szénsavas vasas (pezsgő) és mór fürdők. Vasas források felette dusak szénsavban. **Ivó, fürdő és területi gyógymód.**

Kitünő sikerű vérszegénységnél, súlyos betegségek testi és szellemi túlerőltetés után, különösen pedig **női bajoknál.**

Pormentes védett fekvés (556 m.) Kiterjedt fenyveserdők között, kellemes lakások és kitünő ellátás mérsékelt árak mellett. Állandó fürdőorvos dr. PLATZER SÁNDOR volt egyet. tanársegéd néhai Kézmárczky tanár udv. egyetemi női klinikáján.

Kitünő vendéglő és jutányos árak mellett. Étkezés á la carte vagy penzióban. **Posta távirtda állomás (Lublófürdő.)**

Elő és utósaisonban tetemes árkedvezmény lakás, fürdők, étkezésnél. Szobák hetenként 10 kor., étkezés penzióban 20 kor.-tól kezdve. Az ásványviz (Amália forrás) friss töltésben kapható a forráskezelésnél és minden nagyobb ásványvízkereskedésben.

Prospektust küld és bővebb felvilágosítással szolgál

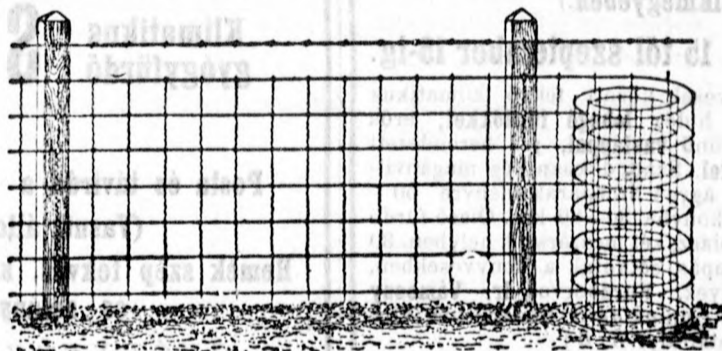
az uradalmi fürdőgondnokság.

Lublófürdőn (Szepesmegye)

Nb. Az ásványviz eladásra előrusítók kerestetnek.

Bámulatosan olcsó kerítések!

Szőlőtermelők figyelmébe!

Mezőgazdák figyelmébe!

Haidekker Sándor

sodronyszövet-, fonat- és kerítés gyára

BUDAPEST, VIII. kerület, Üllői-ut 48 sz.

Ajánlja kizárólagosan szá. adalmazott

Hungária sodronyfonatát,

mint a legcélszerűbb és legolcsóbb kerítési anyagot.

mely előnyeivel fogva felülmul minden eddig alkalmazott sodronykerítést. Ezen, a szőlő és mezőgazdaságra nézve **rendkívül fontos találmány** előnyei: **olcsóság**: 1 méter magasságu tekercekben a következő árakon kapható:

Horganyozott vassodronyból (nem kell befesteni):

körülbelül 5 centiméter lyukbőséggel:

Sodronyvastagság: 1.2 1.4 1.6 1.8 2.00 milliméter.

Árméterenkint: 40 45 55 60 65 fillér.

Körülbelül 3×5 centiméter hosszukás lyukbőséggel:

Sodronyvastagság: 1.2 1.4 1.6 1.8 2.00 milliméter.

Árméterenkint: 50 60 70 80 95 fillér.

Csélzszerűség; A fonat elegendő sűrű lévén, még apró baromfi áthatolását is meggátolja; első és alsó szélei pedig tüskések, tehát az átmozgást megnehezíti. A fonat csavart száalai — mint vékony sodronykötelek — a kerítés hosszirányában futnak, mi által nagy az ellenálló képessége; a keresztirányban pedig hullámosak, a szálak összecusúsása tehát ki van zárva.

Könnyű kezelés: Kézrel meghuzva, egyszerűen a faduczokhoz szegezendő, horganyozott kettős szegekkel, a fonat sima és feszes marad. Nagy előny a fonat feszessége, a mi lehetővé teszi azt, hogy a fonat bármikor ismét leszedhető és más helyen ismét felerősíthető. A fonat összekuszálódása ki van zárva. — Feszítő-sodronyok, csavarok stb alkalmazása fölösleges. A fonat fölött egy-két tüskés sodronyt alkalmazva, a kerítés tetszés szerint megmagasítható. — Tüskés sodrony ára méterenkint 6 fillér.

Számos elismerő levél áll rendelkezésre.

Továbbá gyárt és szállít: közönséges gép- és kézi sodronyfonatokat mindenféle czélokra, csinos és erős kivitelű kapukat és ajtókat, valamint nyaraló-, park- és erkélyrácsokat vaskeretes sodronyfonat és kovácsolt vasból Föld- és kavicsrostákar, magtáráblakrostályokat, ökr-szájkosarokat, szikrafogókat, szőlőbogyózó-rostákat, borszűrőket, cséplőgépekbe való gabonacsutáló-hengereket stb.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. Jutányos, pontos és gyors kiszolgálás.

A Richter-féle LINIMENTUM CAPS. COMP

Horgony-Pain-Expeller

egy régi kipróbált háziszor, a mely már több mint 33 év óta megbízható bedörzsölésül alkalmaztatik készvényeinek, csészái és meghültszékéinek.

Intés. Silányabb utánzatok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csakis eredeti üvegeket dobozokban a „Horgony” védjeggyel és a „Richter” czéggel fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszerárban kapható. Főraktár: **Török József, gyógyszerésznél Budapest.**

Richter F. Ad. és társa,

csész. és kir. udvari szállítók. Rudolstadt.

Családi Singergép 32 forint.

Értesítés.

Az alant jegyzett cég a maga nevében azon páratlan **kedvezményt** nyújtja mindazon nőknek, kik **Varrógépet** vásárolnak, hogy teljesen ingyen minden utánfizetés nélkül, kitanítja a divatos **női szabászatban**.

Alkalma van tehát mindenkinek, teljesen ingyen hozzá jutni egy a legdivatosabb nőruha, valamint a fehérnemű szabászatához, valamint a legkötelesebb szabás mintákat szintén díjmentesen adjuk.

Vidékiek 8 nap alatt kitaníttatnak.

Raktáron tartunk **Családi Singer, Karika** hajós **Vibrating**, és **iparos gépeket**, a legolcsóbb árak és kedvező fizetési feltételek mellett. Szab adalmazott himző készülék minden gépre alkalmazható.

Kérékpárok, valamint alkatrészek igen jutányos árban kaphatók.

Egy jó karban levő TANDEN olcsón kapható.

Tisztelettel

Rosenberg és Hammer.

Villanyműszerészek. Varrógép és Kérékpár raktár (Piacz-u. 2 sz.)

„**Borszéki borviz**“
a savanyuvizek királya

Borszék

(Csikmegyében.)

Fürdőidény jun. 15-től szeptember 15-ig.

900 m. maga ősfenyvesek között fekvő klimatikus gyógyhely, világhírű hideg **lobogó fürdőkkel**, erős **vasas forrásokkal** kitűnő **vasláppal**, jól berendezett **hidegvíz-gyógyintézet**tel. Szállodákban és magánvillákban 600 szoba. 2 ágyas szobaárak idényre 60—160 kor., szobákhoz konyha 30—80 kor. Olcsó fürdő árak, jó élelmezés, piac, két mészárszék helyben. 30 klm. meghaladó pompás sétautak a fenyvesekben, remek kiránduló helyek. Fürdőorvos **dr. Vámosy Zoltán**, egy. m. tanár (június 14-ig Budapesten VIII. Szentkirályi u. 6.)

Közlekedés: **Sz. Régenig** vasuton. Naponta gyors kocsijárat váltott lovakkal gyönyörű s. ép és jó uton. Gyorskocsikra előjegyeztetni **Kapusi Danielnél** Szász-Régen.

Prospektussal és árjegyzékkel szolgál

az igazgatóság.

Borvizet lehet rendelni az igazgatóságnál; Budapesten: **Édeskuty L., Péczeli** és **Lencz** uraknál, vidéken a jobb **fűszer** és **ásványvíz-üzletekben**.

PÁSZTOR GYULA és TÁRSA

Telefon 271

vaskereskedése

Telefon 271

Csapó-utca, Bankház.

Ajánljuk rendkívül dusan berendezett vaskereskedésünket a n. é. közönség becses figyelmébe, ahol minden e szakmába tartozó árukon kívül bevettük s állandóan raktáron tartjuk a legjobb új szabadalmazott

Jégszekrényeket

a mit hallatlan olcsó árakban árusítunk el, továbbá: Debreczen és Hajdu megye részére kizárólagos elárúsítását nyertük meg a világhírű

Törökkaszáknak

melynek mindegyikét jótállás mellett akár tíz darabig is visszaveszünk,

Permetezőket

minden fajból részletfizetésre is egy évi feleletre adunk.

Külön felhívjuk a t. földbirtokosok és gépész urak szives figyelmét Angol Ia gépszijainkra, valamint mindenféle gépfelszereléseinkre u. m. olasz kender, csepük, asbest pakolások, gumigyűrűk, vízjelző üvegek stb. stb. a legolcsóbb napi árakon.

Ezen tényekkel ismét igazolni kívánjuk ama törekvésünket, hogy t. vőinknek lehetővé akarjuk tenni nálunk bizalmas beszerzési forrást nyerhetni.

Kérjük a t. közönséget bizalommal hozzánk fordulni, ígérve hogy mindenkor pontos és lelkiismeretes kiszolgálásban fogjuk részesíteni és maradunk

teljes tisztelettel

Pásztor Gyula és Társa.

Klimatikus
gyógyfürdő

Szolyva-Hársfalva

Hidegvíz-
gyógyintézet

(Bereg megyében.)

Posta és távirtda a fürdő telepen.

(Vasuti állomás.)

Remek szép fekvés, kiránduló helyek és sétányok,

GYÓGYESZKÖZÖK:

Hidegvízgyógyintézet, vasas és égvényes savanyuvíz és fürdők, ez idén újonnan és **csél-szerűen átalakított sós és fenyőbelégzési intézet**, villany massage, természetes melegtej, juhsavó, mindezek csélszerű használatára a gyógyfürdő orvosa ügyel fel.

Járványmentes hely. Gyógyszertár. Állandó fürdőorvos. Két vendéglő.

Kitűnő ellátás és lakás.

Elsőrendű cigányzene.

GYÓGYJAVALLATOK:

Tüdőbajok, malária (mocsárláz) gége, hörög, és tüdőhurut, emésztetlenség, máj és lépdegánatok, vishólyaghurut, specifikus s görvélyes csontb. talmaknál. Mindenféle idegbántalmak, fejfájás, migraine, histeria, szédülés, nehéz légzés, hypochondria. Vértbajok, köszvény, görvély, bujakór, delirium trem. potat. Női bajok, fehér folyás, sápkór, havi zavarnál.

Idény májustól októberig.

Prospektussal s egyéb felvilágosítással szívesen szolgál

a fürdőigazgatóság.

Csipkefüggönyök

tisztítását

a szélek elrongálása nélkül

kifogástalanul teljesíti
Hrabéczy Antal

kelmefestő és vegytisztító
intézete

Debreczen

Széchenyi utca 42.

Arad felett a csillagok...

Arad felett a csillagok
Szomuran reszketnek,
Oda száll a hulló könnye
A bus magyar nemzetnek.
Ott siratja, ott siratja
Vitézeit a haza,
Történetük fel van írva,
Fel van írva
Tizenhárom csillagra.

Olyan csillag egy se hull le
Melyen szent nevük ragyog,
Egük a magyar szabadság,
Mint őrszemek vannak ott;
Ha leborul s a hazát a
Viharoktól féltetik:
Ők lejönnek és ha kell hát
Százszor hal meg,
Százszor hal meg mindenik.

Pap Zoltán
országgyűlési képviselő.

Egy pipázgató magyar bölcs beszélgetései.

(A „vajda“ a kerek asztal mellett.)

A mindennapi beszédben, de az irodalmi nyelvben is sokat vétének a magyar nyelv szabályai ellen. Egyre hallhatjuk például és olvashatjuk a meghatározást „ükapám“, „ükanyám.“ Pedig nem jól van ez így mondva, „ükapa“, nincs, de van „ősapa“, és van „ükanya.“ A magyar ember felfelé menő ágazatában így határozza meg őseit: nagypapa, nagyanya, dédapapa, dédanya, ősapapa, ükanya, dédősapapa, dédükanya. A leszármazottakat, pedig ily formán határozza meg: Unoka, nagyunoka, dédunoka, ősunoka, dédősunoka.

A magyar írók sokszor összetévesztik a sógorasszonyt, meg az ángyot. Nem tudják megkülönböztetni mikor sógorasszony és mikor ángy. A feleségemnek a nőtestvére, az az én sógornőm. A testvéremnek a felesége az nem sógornőm, de az ángyom.

A feleségem férfitestvére az az én sógorom. A feleségemnek a nőtestvére az a régi magyar beszéd szerint „süvöm“ asszony. De ez a kifejezés ma már kiment a divatból.

A „hugom“ kifejezést is helytelenül használják. Mert az idősebb nő a fiatalabb nőnek nem úgy mondja, hogy „hugom“, hanem úgy, hogy „öcsém-asszony.“ A férfi ember a fiatalabb nőtestvérenek ezt mondja: „hugom.“

„Atyámfia“ elnevezés alatt a magyar ember édes testvérét érti. Mint-hogy pedig a gyakorlat ezt a fogalmat az egész rokonságra kibővítette, közelebbi meghatározás kedvéért testvére az azt mondja: „testvératyámfia.“

A „fivér“, „nővér“, már csinált szavak, de nem rosszak, mert mesterkéletlenül kifejezi a fogalmat.

*

A történetírás nem könnyű mesterség. A ki nemzetének történetét meg akarja írni, az minden ízében érezze,

hogy a nemzetnek a tagja. Mert, ha a magyar ember német felfogás szerint írná meg nemzetének történetét, hazudnék. A német ember pedig, ki a magyar felfogás szerint írná meg nemzetének történetét szintén hazugságokat írna. Momesen mondja valahol: Sokat be beszélnek a pártatlan történet írásról, de elfelejtik, hogy az lehetetlen, mert az aki megírja — egyén. S ez így van. Mert egyéniség nélkül történetet írni nem lehet. Történetíróink ezt az elvet nem ismerték. Innen csuszott annyi hiba és tévedés történelmünkbe. Megszámlálhatatlan sok hazugságot örökítenek meg az egykori akták. S azokat a mi történetíróink a kik pártatlanul akartak írni, tehát csak a száraz rideg akták után indultak, szent igazságok gyanánt fogadták el.

Hálátlan és nehéz feladat lenne, azt a sok történelmi hazugságot kiirtani és azután megkeresni az igazságot. Olyan lenne az, mint az ürgeásás. Meddig kell ásni az ürgelyukat, míg rábukkanunk az ürgére! Minden szavát, minden adatát a mai történetírásnak így kellene utánnyomozni. Ezért lettem én és ezért nem leszek én hisztórikus.

Egy dolgot azonban meg akarok írni. Azt, hogy Árpád hány magyarral jött be ide elfoglalni ezt a hazát. Ezt kétségtelenül ki akarom mutatni. De, hogy ezt kimutassam: meg kell írnom, magát a honfoglalás történetét is. Ennek a munkának nagy részét már meg is irtam. S ha sikerül bebizonyítanom, a honfoglalásról és az idejött magyarok számáról táplált meggyőződésemet: az összes bel- és külföldi írók munkáinak idevonatkozó része értéktelenné válik. Mert azok nem az igazságon alapulnak. Csakhogy annak a sok hazugságnak a végére járni irtózatossá nagy munka. Ismételen: olyan mint az ürgeásás. Unalmas is, hosszadalmas is és kitartást is, türelmet is követel.

*

Sok mindenféle czimen sarczolják a szegény magyar adózó polgárt. S azt tartják a legnagyobb fináncz-zseninek, a ki a sok régi adónemhez, újakat tud kitalálni. El se lehet sorolni hamarjában, hányféle czimen szednek adót és mi mindent adóztattak már meg. A kutyaadóról nem is beszélek. De még ennél is czifrább adókat találtak már ki.

Azt azonban kevesen tudják, hogy Ghiczy Kálmán, a valamikor neves politikus, micsoda új adófajtaival szeretne volna boldogítani a magyart. A fehérenemű adót akarta behozni. Az volt a „zseniális“ terve, hogy minden inget, zsebkendőt, harisnyát, törölközőt megadóztat. Szörnyű nagy reményeket táplált az új adó iránt. Egyszeriben vége lesz a deficitnek: ha ez az adó életbe lép. Ezzel biztatott mindenkit.

Megkérdeztem egyszer tőle:

— Hát azután, hogyan fogjátok konstatálni, hogy kinek hány inge van?

— Hogyan. Hát önkéntes bevallási kényszer útján.

— Igen ám, de senki sem fogja bevallani, hogy hány inge van.

— Dehogy nem. Válaszolta Ghiczy. Nemcsak a meglevő ingeket fogják bevallani, de még többet is hozzámondanak. Mert hol az az uri ember, a ki nem restelné, hogy neki csak egy-két inge van.

Az ingadóból azonban még sem lett semmi. Ugy látszik, hogy még sem tartották olyan nagyon jövedelmezőnek. De megcsinálták a kutyaadót. Hiszen az is valami.

Nagyon érdekes fajta az oláh-czigány nép. Még a nevében is van eredetiség. A hány oláh-czigányt ismerem, annak mind Kolompár, Lakatos, Kanalas, Petrovics volt a neve. Rém nagy familiák ezek. Nagy becsben tartották hajdanában ezt az országot barangoló kósza cigánysereget. Századokon át ők voltak a magyar hadsereg fegyverszállítói. Senki sem tudott úgy golyót önteni, fegyvert kovácsolni, mint a cigány.

Érdemeiket ezen a téren nem egyszer ismerték el hajdanában.

Napjainkig is megmaradt Ulászló király idejéből néhány okirat, a melyben privilégiumot kapnak a cigányok arra, hogy az országban szabadon jár-hassanak, kelhessenek, bárhol letelepedhessenek és bátorságosan élhessenek, mert ők szállítják a felségeskirály seregének az öntött ágyugolyóbisokat és a jóféle fegyvereket.

A mint ebből is látjuk, valamikor nagy tisztességben állottak cigányhonfitársaink. De hogy azért malacot nem loptak-e akkor is? — Az eldöntetlen kérdés.

*

Nagyon szép és nemes dolog, hogy jó emberek kenyérrel táplálják Budapest sok ezernyi szánandó szegényét. Hallom tejet is, bort is, hust is adnak a szényeknek egyes emberbarátok. Hát én is ismerek mindezeknél táplálóbb, olcsóbb eledelt: a paczalt. Nincs az a husétel, a mely táperőben, jó izben, a paczallal versenyezni tudna,

Csakhogy érteni kell az elkészítés módját. A magyar konyha repicéje szerint vesznek egy kiló paczalt, ugyanannyi sulyu babot, néhány krajczár ára zöldséget, ezt együttesen megfőzik, hagymás rántással kirántják, annak rendje és módja szerint megsózzák és kész a világ legfelségesebb eledele. Belekerül összevissza harminczhat krajczárba és jóllakhat vele egy nyolcz tagu család reggel, délben, este.

A legjobb ételek egyikét, a melyeket a konyha-művészet valaha kitalált, kicsinylik, megvetik. Pedig az angol királynő valamennyi czifrázkodó, hányaveti hideg sültjeinél többet ér a foghagymás rántással elkészített paczalos babléves.

Nem szereti az uri nép a paczalt, mert azt hiszi, hogy piszkos. Pedig

soha se piszkos az. A színarany nem tisztább a megtisztított paczalnál.

A mikor 1866-ban nagy inség volt Veszprémben, a szegény népnek ingyen paczalt, osztogattunk. A jobb módu polgárok is megkóstolták azt a foghagymával berántott, habbal készült paczalt és egyszeriben úgy megkedvelték, hogy ki sonkával, ki kolbászszal, ki szalonnával váltotta meg a szegény néptől a babos paczalt.

A paczal tápláló erejét, jó ízét az magyarázza meg, hogy nem egyéb, mint a kettős gyomru, kérődző állat gyomorfa. Már pedig a gyomornyálát készítő mirigyek, a melyek az emésztésre alkalmassá teszik az ételeket, ebben a gyomorfalban vannak. A gyomormirigyekben van az a hatalmas tápláló erő és kitünő íz, a mely a paczalt oly felségessé teszi.

Budapesten azért sok sok ember van, a ki ismeri a paczal nagy erejét. Mert például reggel kilencz óraker hiába keres a gazdasszony paczalt. Se vásárcsarnokban, se mézárósnál hirehamva sincs már akkorra a paczalnak. A sok szegény ember elkapodta már kora hajnalban.

Meg is érdemi a paczal, hogy mindenki megismerje értékét. Tápláló, izletes és olcsó. Kevés oly étel van, a melynél ez a három feltétel annyira egyesül, mint a paczalban.

Gulyás vagyok . . .

Gulyás vagyok, szegény bojtár,
Mostoha szó sokat rám jár.
Hej, de azért vígan élek,
A királylyal sem cserélek.

A királynak sok a pénze,
Ezüstbotja, aranynyerge.
Rubintos a palotája,
Hej, de nincsen Juliskája.

Kada Elek.

Hogyan vesztettem el a jobb karomat?

Elbeszéli: **Zichy Géza gróf.**

Sokan kérdezték már, hogyan vesztettem el a jobb karomat. Én ugyan e balesetet nem tartom érdekes följegyezni valónak, de az annyiszor szóba kerül s többnyire elferdítve, hogy végre magamnak kell elmondani hiven, úgy a mint történt.

1863. év szeptember 24-én, szép verőfényes őszi napra virradtunk. Álomból fölébredve, szeretett nevelőmet: Csiki Mihályt ágyam mellett találtam, komolyan magába mélyedve ült. Baljóslatu álma volt. Ugyanis azt álmodta, hogy én hozzá lépve ezeket mondtam volna: „testem egy része elrothadt“.

Nevelőm fölriadt álmából s nem tudott tovább aludni.

Aki Csiki Mihályt ismeri, tudni fogja, hogy ez ember sohasem hazudott; egyszersmind sokkal vallásosabb, komolyabb természetű, hogysen babo-

nás lehetne. S mégis ez álom annyira megrémítette, hogy felkereste atyámat s kérve kérte: ne engedné meg nekem, hogy nélküle vadászni menjek. Angyal-szívű atyám pedig ez felelte rá:

— Ne háborgassa a fiut szabadsága idején, majd elmegy vele a Jóska s vigyáz reá.

Jóska atyám igen kedvelt komornyikja volt.

Akkortájt Seregélyesen vértések állomásoztak; kedves, derék tisztjeikre még ma is emlékszem; de különösen nem feledhetem el gróf Nimptsch Pált, a kinek Isten után első sorban köszönhetem, hogy a mai napot megértem, mert ő életemet mentette meg.

Mily ritka, mily eredeti ember. Lovagias, bátor és emellett könyörületes, mint egy szent. Most, hogy elhagyta a katonaságot, beteg-től beteghez jár vigasztalni, ápolni. A bécsi kórházak ismerik e félszemű óriást, ki előtt egyenlő tisztelettel hajlik meg a szende apácza és a gögös tanár. Az ápolás költészete lakik benne; nem hiába a nagy Lenau utóda.

Azt mondtam, hogy óriás, és az is! Egy fejjel nagyobb nálamnál, melle bástya, kezére nem kap keztyüt a boltban, ezt külön kell neki készíttetni. Roppant ereje mesés. Ha lovát czombjaival összeszorítja, úgy nyög a szegény állat, hogy kehesnek vélnéd. Az ötvenes években két szemtelenkedő zsandárt puskástól a dupla üveges ajtón keresztül az utcára lökött. Engemet meg rendesen úgy ültetett a nyeregbe, hogy megfogta a czombomat egy kézzel s felemelt mint egy sétatbotot.

Ez ember pedig szelid, mint a bárány s bátor mint az oroszlan. De mégis fél valakitől — az asszonytól, mintha csak Toldy Miklós lenne, ki „asszonyt nem ismer“.

Három éve, hogy W. herczeg régi jó barátja rávette, hogy családját meglátogassa. S mi történt? Ebéd után a herczeg leánya lapdázni hitta, s a gyermek-leány véletlenül kiütötte az óriásnak szemét.

George Sandnak igaza van; rendesen az történik, mi legkevésbé valószínű.

Tán sokat is foglalkoztam Nimptsch személyével. De a rendkívüli ember egészen magával ragadott; és hálátlan volnék irányában, ha csak az esemény keretében nevének megemlítésére szorítkoznám.

A nevelőm által ominozusnak jó-solt napon, szüleim Fejérvárra a püspökhöz rándultak ebédre. Én testvéremmel, továbbá gróf Nimptsch Pállal s egy jelenlevő mérnökkel igen vígan voltunk, csak nevelőm maradt következetesen komor, szóvalan. Ebéd után kiültünk a kastély terraszára s az udvaron futkosó csirkékre lövöldöztünk.

Én még igen rossz puskás voltam, de végre egy szegény fehér csibét mégis meglőttem. Nagyon közel volt hozzám, a lövés egészen szétlépte testét; s a mint ott láttam magam előtt

azt a piros-fehér foltot, megijedtem, s gondolám, mennyire fájhat szegénynek. Mi tagadás benne, e nap óta többé nem lőttem csirkére!

E közben a kocsik előrobogtak, köztük az én szamaras fogatom is. Jóska hátul ült a két töltött puska közt, én meg elől hajtottam legnagyobb büszkeségemet: jeles szamaraimat. A vadászat helyére érve, átadtam a gyeplőt kiserőmnek s én leszálltam. Nehány pillanat múlva puskám után akartam nyulni, de a kocsi már néhány lépésnyire előre haladt. Alacsony kis kocsi volt, melynek hátulsó üléséhez voltak a töltött fegyverek támasztva.

Jóska ekkor az első ülésen ült s engem észre nem véve, lassan ballagott szamaraimmal. A kocsi után szaladva, megfogtam fegyverem csövét úgy középen s ki akartam emelni. Az egyik szamar meglátva engem, egyet ugrott s a fegyver kakasa az ülésben megakadván, felhuzódott s hirtelen visszacsattant. A fegyver elsült. Közvetlen közelből érte a lövés jobb felső karomat, azt egészen szétzúzta, egyszersmind keresztül szakította a főütért is.

E pillanatban iszonyu detonáció üt meg füleimet; jobb fülem csengeni kezdett s nagyot ugrottam, talán három lábnyi magasat, de nem estem el, s úgy érzem, mintha megütöttek volna.

Fájdalmam nem volt, csak nagy forróságot éreztem testem jobb felén s oda nézve láttam, hogy fehér ingem alja piros és kabátom füstöl. Mozgatni akartam elhanyaglott karomat, de csak vállam mozgott. Mindennel tisztában voltam.

— Istenem, mondom — mi által érdemlém ezt? . . . Szegény anyám! . . .

Testvéreim halotthalványan tekinttek rám. Legelőbb szólalt meg Elek, a katona növendék:

— Ne félj semmit nem lesz bajod! — de ő is mozdulatlanul állt, vérem pedig csorgott. Jóska kiabált, körbe futott és haját tépdésé. Még most is látom piros arcát, kidülledt szemét.

Csak Nimptsch nem vesztette el fejét. Zsebébe nyult, kivett egy négykrajczáros és zsebkendőjének egyik szögletébe kötötte, aztán rárivált testvéreimre.

— Adjatok kendőket!

Hozzám lépve letépte kabátomat s az operateur ügyességével lekötözte egy négykrajczárossal a főütért, egy nagyobb kendővel pedig, melyet egy közelben tengerit törő asszony fejről rántott le, még egy kötést alkalmazott karomra. Ideje volt, mert néhány perc alatt elvérezhettem volna.

Erre aztán a hatalmas óriás felkapta a vonagló gyermeket, mint egy véres pelyhet s melegen szívéhez szorította. Őlében ültem egy hosszú ideig; jobbkezében szétronsolt karomat tartá.

Isszonyuan szenvedtem s mégis emlékszem arczára. Felindulását leküzdendő, bajszát harapdálta s csak néha nézett rám szelid, sötét szemével, talán azon aggódva: vajjon élve hoz-e

haza? Sándor bátyám hajta a lovakat s Nimptsch kívánságára egyenesen az orvoshoz. — Dr. Zeleny rögtön kocsira szállt s velünk együtt érkezett a kastély elébe. Észrevette, hogy gyöngülök s folyton kérdé: látok-e még?

Nimptsch levett a kocsiról s jobb vállán vitt a nagy terembe, hová mindjárt Csiki is belépett. Két karját felém terjesztette, mondá:

— Tudtam, hogy így lesz, ennek megkellett történni!

A mérnök szintén berohant és magyar szokás szerint, éktelen káromkodásba kezdett. Elöttem elborult a világ, minden sötét lett, néhány pillanatig még hallám, mintegy messzetávolból Nimptsch kongó lépteit s a mérnök szavait:

— Teremtésit a gondviselésnek!

Elájultam. Mikor magamhoz tértem, angyalszívü atyám halvány, dult arcát pillantottam meg. Bocsánatot kértem tőle. Ő sarkon fordult s könyezve kiszaladt. Anyámról nem szólok. Minden anya tudhatja, mit érezhetett.

Elek bátyám a szerencsétlenség színhelyéről a vasutra sietett és Balasáért sürgönyözött, de ez szerencsétlenségemre nem volt honn s így dr. Kovács József végezte másnap reggel az amputációt. Az orvosok mintegy két óra hosszúig tanácskoztak. E két óra alatt szenvedtem legtöbbet. Nimptsch fel és alá járkált s megsimogatta arcomat.

— Hisz nem soká tart, mig helyreigazítják karodat, légy türelmes!

— Karomat lefogják vágni, — mondám — nézd e sötét foltokat.

Az orvosok beléptek. Kovács csinos, fekete ember volt; buzdító szavakat intézett hozzám, megdicsérte bátorságomat, mit mostanig tanusítottam és kért annak további megőrzésére is.

— Bátor leszek — felelém s önrömből felkelve ágyamból, balkezemmel a megsérültet tartva, minden segély nélkül mentem az ablak előtt álló karszékig. Az egyik orvos azt mondá:

— Hivják az anyját, ha még egyszer látni akarja.

Nimptsch oly szörnyü pillantást vetett rá, hogy többet nem is szólt.

Karomat levágták. Én igen korán ébredtem, úgy, hogy a műtét utolsó fázisát éber állapotban kellett átszenvednem.

Nimptsch mellettem állott, számba adva három kendőt, melyet fogaimmal egymásután rongyokba téptem össze kinomban. Ágyba fektettek; nevelőm vigasztalt és buzdított:

— Mindent tehet egy kézzel is, gondoljon Nelsonra — mondá — nyugodjék meg az Isten akaratában és legyen kitartó!

A szó ugyan nagy hatalom, de ilyen szerencsétlenséggel vajmi kicsiny. Nem mertem jobbra fordítani arcomat; az a fehér kendő, mely eltakarta vállamat, halotti lepel volt reám nézve.

Irtóztam tőle, féltem föllebbenteni. Nimptsch megsókolt és sietve kiment.

Később megtudtam, hogy a kuthoz megy s egy vödör vizet vitt fel szobájába s beledugva hatalmas fejét, nem sirt, de ordított, úgy, hogy az egész ház rengett belé. Hideg vízbe fojtá forró könnyeit és sirni még sem látta senki sem. Felöltözködve lejött hozzám s 14 napot s éjet ülve töltött ágyam mellett. Áldja meg az Isten érte!

Ugylátszik, jó magyar természetem lehet, mert alig volt lázam. Az operáció után harmadnapra kártyáztam, két hét múlva pedig felkeltem.

Kezdetben megmaradt árva félkarommal teljesen gyámoltalan voltam, semmire sem képes. A legsötétebb gondolatokkal tételődtem.

Döntő elhatározással volt rám egy vadlelkü német inas fellázító szivtelensége. Kajetán Hirschlernek hívták ez embert, most utólag hálával emlékszem rá. Ugyanis öltöztetés közben tehetlenségemet csufolta. Kikergettem s magamra csukva az ajtót, kimondhatatlan vesződséggel harmadfélóra alatt magam öltözködtem fel.

Ebédnél csak azt ettem, amit félkezemmel felapritottam.

Hét hónap múlva Nimptsch-sel lóháton érkeztem Seregélyesre, katona apám legnagyobb örömére.

Ekkor már a zongorát is pengettem, úgy, ahogy.

Atig mult el egy év a szerencsétlenség óta, a puskát is elővettem. Egyszer, korán reggel kilopódtam puskámmal a szobából; de apánk, ki a kastély előtt sétálgatott, észrevette. Az öreg megijedt, ránczba szedte homlokát és feddőleg kérdé:

— Ki engedte meg neked, hogy ismét puskához nyulj?

— Senki édes apám, de megparancsolta valaki . . . én magam, mert egész férfi akarok lenni.

Az öreg hosszan keblére szorított és ismételve suttogá:

— Jól teszed, jól teszed! . . .

El nem zengett árva dalok.

El nem zengett árva dalok
Szegény lelkem mélyén,
De régen szunnyadtok várva
Melengető napsugárra
Szivem sötét éjén.

Lesem, várom zendüléstek
Minden áldott éjen,
— Hideg éj van a szivembe,
Ti meg fázva, dideregve
Csak szunnyadtok mélyen.

Dalfakasztó piros hajnal
Hasad-e még rátok?
Vagy tán tiszta, fénylő eget,
Piros hajnalt, kikeletet
Ti már sose láttok? . . .

Nagy Zoltán.

Egyház alakítás.

(Elbeszélés az egyházi életből.)

Irta: Kósa Ede.

A gyötrelemi leány-egyház hivei megunták évek hosszú során keresztül a szomszédos Pecsényésre mászkálni a templomba; — sajnálták a pecsenyési paptól a „paphér“-t azért a kevés szolgálattért, mit ők hébe-hóba annak részéről igénybe vettek; — tehát ez okból felébredvén bennünk a vallásos buzgóság és büszkeség; egy szép napon arra határozták el magukat, hogy anyaegyházzá alakulnak és elszakadnak Pecsényéstől; hol a templomban, mint „jövevények“-nek az utolsó székekben, hátul az orgona karzata alatt volt a hely kimutatva, onnan hallgathatták csak az Isten igéjét; — a mi felette elkeserítette és bosszantotta őket; bántotta vallásos érületüket, mivel: „Isten előtt minden ember egyenlő!“ — az Irások szerint.

De a pecsenyési atyafiak nem ezt tartották! hanem ezt: „cujus regio — ejus religio!“ (a kié az ország — azé a vallás).

A gyötrelemi primipilusok (népvezérek) összegyültek tehát az iskola termében egy téli szép estén; és nagy lelkesedéssel kimondták az egyházzá alakulást; s megirták ezt az esperesnek is; a püspöknek is.

„Megtelének mindnyájan szent lélekkel!“ A püspök is, az esperes is azt válaszolta nekik, miszerint örömmel fogadják az anyaegyházzá alakulást; s lelkészt választhatnak, ha annak tisztességes fizetést fognak adni, ha annak existenciáját biztosítani tudják; s „dijlevél“ csinálásra lettek tehát utasítva — a felső hatóságtól.

„A lelkészi díjlevél“ (chárta) csinálására összegyült az egész falu; nagyjá; férfi, asszony, legény, leány egyaránt; az iskola tantarmében. Volt nagy lelkesedés, mivel ily arany napja, ily esemény dus napja nem volt még soha Gyötrelemnek, mióta fennáll.

„Megtelének mindnyájan szent lélekkel!“

A közgyűlésen az elnöki tisztet egy régi obsitos katona (a falu szerint „a falu esze“) és elcsapott jegyző Bakulár Áron viselte; előadá ékes, cikornyás szavakban az összejövetel magasztos célját; a gyűlést megnyitá, — a gyűlés jegyzőkönyvének vezetésére felkérte a helybeli öreg lévitát Jámbor Epafrás uramat; ki 40 évig ette a gyötrelemi leány egyházban a lévitaság keserü, panaszos sovány kenyerét.

— Atámfiak! Férfiak! mit állatok itt? nézvén mennybe! így szólott a gyűlés megnyitásakor Bakulár Áron uram az elnök. Ugy-é azért álltok itt Istenfélő férfiak! hogy szent egyházunkba egy akkurátus Isten szolgáját állítsatok be, ki minket legeltessen az élő vizek forrásánál és a frigyládát — közénk behozza — mely előtt idvességünket keresve hódolattal leboruljunk.

— Majd hoz az ládát komám uram igazsága, van, csak gyözzük tele

tölteni neki pénzzel — válaszolá Kanavác Gergely uram, egy kajsa szája „községi hitese” — mire a gyűlés tagjai fejeiket bólintgatták.

— A pap zsákja telhetetlen, a papok zsákját nem lehet tele tölteni, — szavalt a községi vén bába Óbis Menyusné.

— Na! csend legyen atyámfiak! istenfélő férfiak! Legyünk egy akaratton; teljesedjünk meg szent buzgósággal és szent lélekkel e magasztos napon; és fogjunk hozzá a „papi chárta” csinálásához; melytől függ egyházunk jövője, lelkünk üdve — beszélt keneteljesen Bakulár Áron uram az elnök.

— De hátha innánk elébb egyet tisztelt „prézsmitérium” (presbytérium) mindjárt jobban lelkesedünk, — szólalt meg a községi bíró Csobi András uram, ki a községnek immáron 30 éve volt, mint bíró hátra mozdítója, a község pénzéből lépesedett meg, a községet együtt lopta a jegyzővel; azt tartván: a Krisztus koporsóját se őrizték ingyen,

— Igazság jár ki bíró uramból, zengé a gyülekezet, s a kis bíró Krókás Gábort elszalaszták egy nagy butykossal a „bajnak jött” zsidóhoz pálinkáért; — ki visszatérvén kézzől-kézre járt a butykos és ivának — s lelkesedésbe jöttek.

— Atyámfiak! Istent félő férfiak! tehát mit adunk jövendőbeli lelkészünknek? tegyük pontok alá! még pedig minél több pontok alá; hogy soknak látassék. Csaljuk meg az egyházmegyét!

— Helyes! . . helyes! legalább 15 pontban állapítsuk meg a fizetést, indítványozá Vakarcs Balázs egy sánta furó-faragó ember; ki „bibliás ember” néven volt ismeretes a faluban.

Sok czivakodás, veszekedés, eszmecsere, vitatkozás, kapacizálás után hajnal felé megszületett a „lelkészi díjlevél”, mely a következő pontokból állott:

1. 28 hold föld 1100 négyszög ölével számítva, egy tagban, a melynek adóját, mivel itt urbériség nem volt, a lelkész tartozik fizetni (e 28 hold föld futó homok, szél hordásból állott, a bele vetett mag, a harmadik szomszéd földjén kelt ki rendesen). A gyötrelmi határ földjét csak azért teremte az Isten, hogy a földgömbön lyuk ne legyen, — tehát csak foltnak, oly rossz volt.

2. Minden házaspár tartozik fizetni, ha a házán „kőkemény” van 1 véka buzát, ha „fakeménye” van fél véka buzát; a vékát lecsapva. Vegyes házaspár tartozik fizetni 15 garast és egy pár tyukot (a buza körül irva nem lévén szabatosan: ocsut, rosta aljat fizettek, és — dögrováson levő tyukokat adtak rendesen).

3. Hat szekér széna (körüli irva nem lévén, penészes boglya feneket; romlott szénát adtak, mit csak a bivaly és számár evett meg).

4. Száz bankó forint (ért. 40 oszt. ért. forint), melyet garasonként szedtek be a hivektől, melyből egy summában

a pap 10 forintot soha se látott, csak forintonként kapta meg.

5. Négy öl fa; körül irva szabatosan nem lévén, puhafát, nyárfát, fűfát adtak, s az ölet oly csalárdul rakták ki, hogy a hasábok közt egy kutya bátran át bujhatott.

6. Száz liter must! (jó fel vizezve, de ebből az urasztalát egész éven borral ellátni; urvacSORA osztáskor a tanítót, kurátort, egyházfit ebédre hini tartozott.)

7. A templom kerítésében, a temetőben levő gyümölcsfák haszna, (melyet a gubanczos vásott gyerekek még zöld korukban rendesen elloptak).

8. A temetőben üresen álló fél hold föld haszna; (de ezért az Urasztalát egész évben kenyérral ellátni tartozik).

9. 100 kéve zsup kemenceze fűtéshez (körüli irva nem lévén szabatosan, oly apró kéveket adtak, mint egy czirok seprő).

10. 100 font marha hus — a községi mézarszékből, a községi pénztár terhére; — ezt részletenként adták ki; leginkább akkor, mikor a községben „esett marhát” vágtak.

11. Két darab szarvasmarhára legeltetési jog, 3 darab sertés tartás.

12. A papi tagnak tavaszi vetemény alá megszántása (ebben nem volt semmi köszönet, mivel zántás alkalmával több pálinkát megittak, mint a mennyibe a szántás került volna).

13. Minden házaspár esketése alkalmával a törvényes stólán felül egy „vászonkendő” (annak bizonyosságául, hogy a menyasszony, hogy tud’ szőni és fonni?)

14. Minden törvénytelen gyermek keresztelése alkalmával a stólán felül a fiu után egy kakas, a leány után egy jércze-csirke; vagy ezek váltsága 15 kr. (ezzel az erkölcsiséget akarták előmozdítani).

15. A konfirmándus gyermekek oktatásáért minden gyermektől 4 cső tengeri, vagy két tojás.

16. Az egyházkerület által megszántott palástdíjak; — azon hozzáadásal, hogy a prédikációs halott után a templomban csak egy 1 frt. a háznál 1 frt. 50 kr. és a temetőbe való kikisérésért 25 krajczárt fognak fizetni. Punktum!

Ennyiben állott a gyötrelmi papi fizetés! . . .

A tractus többször visszalökte nem fogadta el: mert ezt kevésnek találta. A hivek vissza irtak, hogy ez is sok papnak elpredálni; megélhet ebből! Ők többet nem adnak! inkább unitáriusok, papisták, nazarénusok, felekezet nélküliek lesznek.

Az egyházmegye megúván velök vesződni, — vissza irt nekik: jól! csak kapjanak erre a fizetésre valami kétségbeesett embert, s a pályázatot meghirdették!

És a gyötrelmi lelkészi állásra akadt 99 kétségbe esett pályázó a szélrózsa minden irányából; rendes lelké-

szek még kisebb jövedelmű egyházakból és életüket megunt vén káplánok.

A pályázók közül kijelöltek nékiek ötöt; három káplánt és két rendes lelkészt.

Mivel a faluban több leány volt, kit szerettek volna az új paphoz adni feleségül, — tehát csak nőtlen embert óhajtottak választani; a két rendes családos lelkész szóba se jött; bár azokat is meghallgatták, azokhoz is elmentek több szekérral, több alkalommal; — ettek-ittak náluk; biztatták őket; bolondították őket; s azok oly boldogtalanok voltak, hogy hittek a hazug ígéretekben.

A jelöltek közt legtöbb kilátása volt Mindentudó Timótheus eczetági, és Fellegvári Ezékiel gyehennai segéd-lelkésznek; kik, öblös hangjuknál atlétai termetüknél, dikióziási képességüknél fogva, nagyon megnyerték a gyötrelmi hivek tetszését. Biztatták mindkettőt. Jártak a nyakára mindkettőnek enni-inni — hetekig. A falu két pártra szakadt. Egyik párt Fellegvárit szerette, mert barna; másik Mindentudó Timótheust pártolta, mert szőke volt és mert „szavaltja” aranyos; és mert Mindentudó titokban azt ígerte a notáriusnak Szélváry Andor urnak, hogy fájós szemü leányát a Gizát „ab invis” is szereti és — elfogja venni: csak válasszák meg.

Fellegvári nem volt ilyen messze látó ifju apostol. Ő bizott csak az Istenben és bizott abban, hogy ő barna; pártolói „barna papot” — óhajtottak. Sohse tudja az ember, mi válik hasznára?

Eljött a papválasztás nagy napja. Talpon volt az egész falu. A szavazati joggal bírók mind két párton be valának rugva; a kortések ettek-ittak szokás szerint. Egyik párt se engedett a másiknak! Mindenik párt ócsárolta a másiknak a jelöltjét; lélek vásárlás, vesztegetés, piszkolódás, fenyegetés, egyházi törvények kijátszása; az egyháziasság sárba tiprása mindkét párt részéről el lett követve.

A cél szentesítette az eszközöket! . . .

Midőn végett ért a szavazás; az eredmény az lett, hogy a két jelölt Mindentudó és Fellegvári egyenlő szavazatot kapott. Tehát sorshuzásnak kellett döntenet!

Ekkor előállott egy nehéz kérdés, hogy ki huzza ki a nagytiszteletű tanácsbíró urnak a választást vezető elnöknek a kalapjából a két név közül a leendő lelkész nevét?

Egyik párt se bizott a másikban! Mindenik félt a csalástól. E kérdés felett sokáig vitatkoztak.

Végre egy szájas-nyelven asszony elkiáltotta magát: „huzzon sorsot egy szüz leányzó!”

— Helyes, kiáltott sok torok! . . . Ekkor meg azon másik nehéz kérdés állott elő, hogy ki legyen az „a szüz leányzó?”

Ezen ismét vitatkoztak: perlekedtek; majdnem hajba kaptak; mert

mindenik párton volt több „szüz leányzó!” mindenik párt, a maga által kiszemelt szüz leányzóval akart sorsot huzatni.

A hosszas vitatkozásnak a nagytiszteletű tanácsbíró Apostol Illés ur vetett véget, ki azt ajánlotta, hogy elébb arra huzzanak sorsot, hogy melyik párt szüz leánya huzza ki a kalapból a leendő pap nevét?

— Helyes! helyes! Isten beszél a nagytiszteletű urból — kiálták.

Sorsot huztak tehát, s ki jött, hogy a Mindentudó Timótheus pártjából álljon elő az urnához sorshuzás végett egy leányzó.

— Jó jel! susogák, Timótheus ur egyes hivei.

— Rossz jel! megbuktunk — sutogák egyes hivei.

A jegyző, a kortesek oly izgatottak voltak, hogy szakadt róluk a verejték.

— Álljon elő tehát az a leány, ki sorsot fog huzni, szólalt meg a tanácsbíró ur — betéve a két nevet kalapjába.

Erre elő penderült a jegyző karjain az ő fájós szemű leánya a Giza nagy czifrán; majd elrepült a szalagtól; — s patyolat kezével belenyúlt reszketve a kalapba — s kihuzta az egész papirszeletet; s oda adta a tanácsbíró urnak.

Lön óriási kíváncsiság, csend izgatottság, míg a nagytiszteletű tanácsbíró ur kibontotta a papírt és míg kijelenti harsány hangon: Fellegvári Ezékiel. Viharos éljenzés hangzott fel a Fellegvári párt részéről; míg a Mindentudó pártiak sóbálvánnyá meredve állottak; Giza kisasszony a templom padlózatára ájult.

Fucs a papnéság! gondolá. A jegyző azonban, mint nagy filozofius (bár filozófiát sohse tanult) hideg vérét megtartotta; és így filozófiált magában: „ha az én leányom keze kenyeret adott Fellegvári Ezékielnek, akkor a becsület, a hála azt követeli, miszerint Fellegvári Ezékiel tiszteletes ur, mint jellemes ember: — otthont, szívet, kezét, jeggyűrűt adjon az én leányomnak; ez nagyon természetes folyománya a törtéteknek — „do ut des“ tartja a diák közmondás. Megfordította a köpönyeget és Fellegvári hivei közé állott; az új papnak hízelt.

De hát a jegyző ur nagyon rossz filozofus volt. A matematikához jobban értett, mint a lélektanhoz.

Fellegvári ur nem így okoskodott; hanem egész ratinálista filozófiát követett. Elfoglalván papi állomását; rendet csinált először is a községben, hol sok seperi való volt; a jegyzőt sok rendbeli tökéletlen dolgaiért kompánistáival együtt elcsapatta; lezáratta ellenfeleit, így ártalmatlanokká tette és a község, egyház meglevén tisztítva a konkolyoktól, virágzásnak indult, ő pedig elvette feleségül a főkortésének a paraszt kúratornak a leányát Csillag Julcsát a mint dukált — még ma is élnek boldogul, ha meg nem haltak.

A csihosom . . .*)

A csihosom beesett a csóvába.**)
Nem fog tüzet, — ménykö a dógába!
Próbálgatom, csiholgotok, nem éled.
Addig, míg a nyájam elszéled.

A szivembe beesett a szerelem,
Tüzet fogott lángjától a kebelem.
Addig, addig oltogatom: hasztalan . . .
Azt sem tudom, hogy a nyájam merre van.

Számadó ur ne dorgáljon engemet,
Nem hibáztam — Isten látja lelkemet! —
— Kelmed sem volt mindég olyan figyelmes,
Tudja, mi az, ha a bojtár szerelmes.

Mészár László.

Régi nőipar.

Irtá : **Prepeliczay Eleődne.**

Egy elpusztult ősvilág romjain sok, sok évezredekkel később jelent meg az ember. Az őt környező állatoktól csak az különböztette meg, hogy társával tagolt hangokon tudott szólani. Ruházata cserzetlen állati bőrökből készült, melyeket szíjjal fűztek össze.

A művelődésről szóló, eddig legrégibb okmányoknak tartott biblia szerint a nők első kézimunkája a fonás volt. Izrael leányai — miként a szentírás mondja — első templomaik díszítésére saját kezükkel készítették a legszebb kék, fehér, biborszínű, selyem, gyapot és kecskeszőr-fonatokat. A fonást követte a szövés és a szőtt kelmék megvarrása.

Egy ókori monda szerint Minerva Arachné, ki avval dicsekedett, hogy szebben tud fonni, mint az istenasszony, pókká változtatta, hogy legyen ideje állítását be is bizonyítani.

Nem biztos, hogy szövés vagy varrás volt-e, melyet Penelope, később Odüssusnak neje készített s melyet, hogy kéréit kijátszhassa, — kiknek munkája bevégeztével ígért határozott választ — nappal elkészített és éjjel ismét kibontott.

A Salamon templomában létezett mesés szépségű függönyök, a főpapok gazdagon díszített ruhái már a tühimzés rendkívüli fejlettségéről és a héber nők nagy ügyességéről tanuskodnak, kik azt valószínűleg az egyiptomiaktól tanulták el, kiknél a nők ókori írók szerint gazdagon himzésű ruhákat, átlátzó habkönnyű fátyolokat s aranyfonalakból szőtt palástokat viseltek.

Iliás hatodik könyvében Homér a Priamus trojai király palotájában drága fátyolok himzésével foglalkoztatja az udvarhölgyeket.

Az ó-görögöknél a leghiresebb munkásnők a phyrgiaiak voltak és az általuk készített rendkívüli finom csipkeszövetet „phrygiones“-nek nevezték.

*) Tűzszerzám.
**)Ezzel szokás a legelőt egymástól elkülöníteni.
Egy ásó földet a maradt úrszélére tesznek, ez a pásztornak üldőhelyül is szolgál, benne esőzészor meg marad a víz.

Akkor még csak egy módját ismerték a csipke készítésnek és pedig azt, a mit tüvel dolgoztak ki. Ebben olyan művészetet fejtettek ki, hogy a leggazdagabb mintákat arannyal, ezüsttel és tarkaszínű selyemmel varrták ki.

Az akkori művekből ugyan nem maradt meg semmi az utókor számára, csak kö- és érezelemek tanuskodnak felőle. De még a kövek is eléggé megmutatják, hogy milyen tökélyre vitték az akkori nők a tükezelés mesterségét. Diána márványszobra Porticiban olyan ruházatot mutat, melynek szegélyét remek csipkeszövet díszíti.

Nagy Sándor és Caesar idejében a tühimzés hanyatlott és nem sokra becsülték. Az antik műveltség hanyatlásával a római világbirodalom megdőlése, az általános elbarbárosodással a tümunka a más egyéb művészettel feledésbe ment.

A harmadik században a nők hosszú vászon-öltönyt viseltek földig érő tunikával, Veyrében 1851-ben egy, a negyedik században elhunyt magasrangú nő sírját fedezték fel, melyben a tetem egész épségben maradt meg. Négyféle öltönydarab volt rajta. A két alsó rojttal volt díszítve, a harmadik és negyedik arany, ezüst szálakkal kihimezve.

A hatodik században a nők még éppen úgy öltözködtek, de karjukat fedetlen hagyták. A régi „solicus“ törvény ugyanazt a büntetést szabta arra, ki erőszakkal érintette vagy csókolta meg egy szabad hölgy karját, mint arra, a ki lopott. Szabad nőknek azokat tartották, kik nem rabszolgáktól származtak, hanem szabad apa és anya gyermekei voltak.

A Nagy Károly idejéből fennmaradt képeken a nők fátyolszövetből készült köpenyeket viseltek, melyeknek csuhája a fejet is befedte. A hosszú ujjas felsőruha elől nyitva volt és uszályos alsóruhát láttatott. Ezen alsóruhát chainsnek nevezték és legtöbbször fehér vászonból készült színes kivarrásokkal. A felsőt bliandnak hívták és gyapotból, selyemből készült s arany, ezüst himzéssel volt díszítve.

A bécsi kincstárban őriznek egy ilyen öltönyt, mely finom vászonból van és gazdagon himzett selyemnyakrész borítja a felsőrészt, mely gombokkal csukódik. Az alsóruha selyemből készült és lilaselyem szegélyzet veszi körül. Az ujjakat kék selyem csik keresztezi. Ez az öltözék állítólag a tizenkettedik századból származik.

A nyolczadik században egy új módját találták fel a csipke készítésnek. Ezt csipkeverő vánkoston dolgozták ki, melyre a mintát tartalmazó papirost férczelték és rendkívül sok hajfinom fonalakat csavartak fel fatekékre, mit nagy gyorsasággal vettek ide-oda a minta szerint.

A monda felőle így szól:
Élt egykor flandriai Brugge városában egy szép aranyhaju szegény árvaleány, ki tühimzéssel kereste meg élelmét. Völegénye, egy köfaragó legény

éppen olyan szegény volt mint ő és így minden iparkodásuk daczára sem kelhettek össze és alapíthattak maguknak házi tüzhelyet. Egy szép napon, éppen Mária menyemenetele ünnepén, szomoruan ballagott ki a leány az erdőbe és leült egy lombos fa alatt. Könnyezve kulcsolta össze kezeit s rebegett forró imát a szüz anyához, hogy segítse meg őket. Ájtatosan tekintett fel a magas égre s szemei a fa lombzatán akadtak meg, melyen egy pók szötte rendkívüli finom hálóját. A leány egy eszmétől megkapatva, hazasietett és visszatért völegényével, ki a pókhálót egy papirra rajzolta le. A leány utánozta a pók munkáját és rövid időn gazdag lett, mert az általa készített csipkéket fejedelmi udvarok és templomok részére vették meg.

A legrégebb, eddig ismert műhímzés a híres „Tapasserie de Bayeux“, melyet Bayeux nevű francia város tanácsházánál őriznek. Hódító Vilmos Hastingsnál történt partra szállása van kivarva egy szőnyegen. E remekművet állítólag a merész norman vezérnek a neje készítette. Hódító Vilmos a történelem szerint a hasztingi csata után az első nyilvános megjelenésénél olyan ruhát viselt, melynek nagyszerű hímzéséről az akkori krónikák nem bírnak eleget írni.

Az angol-szász királyok, mikor Rómába zarándokoltak, arannyal hímzett és drága kövekkel diszitett öltönyöket viseltek, melyeket IV. Ince pápa annyira megcsodált, hogy 1246-ban egy hivatalos körlevélben szállította fel az angol-szász papokat, hogy küldjenek neki olyan remek készítményű ruhákat.

Kivált a fejedelmi udvarokban üzték akkori időben a tűhímzés művészetét. Bizonyítja ezt a koronázási palástunk is, mely utánozhatatlan művészettel van hímzve.

Hirneves hímzők voltak I. Eduárd angol király leánya, Margit, III. Eduárd leánya, Johanna és Yorki Erzsébet. Margit királyné, IV. Henrik nagyanyja, a nagy szépségű, szellemes, kedves nő, kit korának költői a tizedik muzsának, a negyedik gráciának neveztek el, nemcsak a tollával, — remek költeményeket írt — hanem tüjével is nagy hírnévre tett szert.

Erzsébet angol királynő és szépséges ellenfele, Stuárt Mária hirneves tűművészek voltak. Az utóbbi hosszú fogságában írt leveleiben tü és fonalat kér, hogy dolgozhasson.

Hogy a tűmunkát még 1620-ban is mennyire becsülték az angolok, bizonyítja egy női siremlék a Westminster apátságban, melynek felirata így szól: „Exquisite at hero needle“ — azaz tüvel művésznő.

Spanyolországban is igen magas fokon állt a tűhímzés Kastíliai Izabella idejében. Aranyfonállal, színes selyemmel hímztek remekebbnél remekebb dolgokat. A spanyol nők azt a móroktól tanulták el. Izabella leánya, Arragonia Katalin a spanyol műhímzést

átvitte magával Angliába, hol remek alkotásaival nagy hírnévre tett szert.

A vászonszövésről Quicherat M. „A ruházat története Franciaországban“ című munkájában csodálattal említi a gallusnők rendkívüli ügyességét ebben az iparban, mert olyan vásznat szönek, mely ritkítja párját.

A vászonszövés különben a 15-ik században érte el tökélyét. Különösen a hollandi nők tudtak mesés finomságu és fehérségű vásznat szöni, melynek drágasága fokozta azok közkedveltségét. E finom vásznat, melyet előbb csak ujjakon mutattak be, később vállakon, derékon, lábszárakon hagyott hasadékon látszottak ki és olyan finomak voltak, hogy átlátszott rajtuk a fehér bőr.

Az akkori predikátorok e hasadékokat „pokol ablakainak“ nevezték el és Jaques de Vitry, korának legnagyobb egyházi szónoka az „ördög iparosok“ sorába helyezte a díszes ingek készítőit.

A tizenhatodik században Bloise Monthuc egy hibor selyemmel és arannyal hímzett inget írt le, melynek gallérja igaz gyöngyökkel volt diszitve.

A ruhákon a hasadékok lassanként kevesbedtek és XIII. Lajos alatt már csak két vagy négy bevágás volt rajtuk látható, melyen a chemise hősín hajjai dudorodtak ki. Richelieu a külföldi készítőik miatt eltiltotta a chemise gallérát és utjait ékítő csipkéket. XIV. Lajos ifjúkorában és Richelieu halála után úgy játszották ki azt a törvényezikket, mely a csipkeviselést az ing nyaka és ujja körül eltiltotta, hogy azt elől alkalmazták és „jabat“-nak nevezték el.

Most már a chemise a női öltöny láthatatlan részét képezi, melynek nevét az amerikai és angol nők véleménye szerint társaságban megemlíteni sem illő.

A harminczéves háboru a műveltség hanyatlását vonta maga után. A fejedelmi udvarok erkölcstelenedése folytán a királyleányok lemondtak arról a gyönyörről, hogy ügyességük miatt Pallas Athenhez hasonlítsák őket és egészen elszoktak a munkától. Az akkori század hímzett udvari öltönyei többé nem a fejedelmi udvarok szorgalmának, hanem a pompa kedvelésnek voltak szüleményei s mikor a trianoni pástori játékoknak a francia forradalom olyan kegyetlenül vetett véget, az egyszerű öltönyök jöttek divatba, a hímzés feledve lett és vele a női kézimunka is aláhanyatlott.

Kárörvendőkhöz.

Ne féljete, még nem halt meg a lelkem,
Még szívem forrong olthatatlanul,
Komor szememben, halovány orezámon
A vágyak lángja „néha“ még kigyul . . .

Azért hogy a magány legjobb barátom,
S az emberek közt járok hallgatag,
Ne féljete, eremben tűzfolyam foly
És dermesztő, zörgő jégpatak!

Sujtana rátok Isten átka ugy le;

Verne meg a sors, ugy mint engemet;
Szeretnétek lányt ilyen lángolással,
S alig fognátok azt a kis kezét:

Oh meglátnám én, hasadna e hajnal
Gyötrődő, fájó szívetek felett!?

Oh meglátnám én, siralomszó nélkül
Temetnétek-e akkor engemet?!

Ne féljete, jön még az én világom,
Kigyul az égen halvány csillagom,
Magános éltem kincse ragyogása
Káprázatos lesz, hogyha lerakom!

Tudom, a sors is megsimogat egykor
Bár a csapását büszkén viselem!
S leánykám, égi, nagy gyönyörűségem,
Egyszer örökké velem lesz, velem! . . .

Akkor majd a világ elébe lépek,

Mint egy király, oly fényben, ragyogásban,
És ti örülök számotokra is lesz

Halálos nyíl e nagy feltámadásban! . . .

(Budapest.)

Gulyás József.

A „Három Barát“.

(Tengerész történet a kubai háboruból.)

Írta: Szebenyei József.

Nem három jó barátról szól e mese, sem három csuhát viselő papról, hanem egy tengeri hajóról, melyet „Három Barát“-nak hívtak. Iczipiczi kis betükkal volt ráfestve e két szó: „Thre Friends“. Azért volt oly kis betükkal ráírva a neve, mert a rajta lévőket azt akarták, hogy csak egész közelről lehessen felismerni. Volt is okuk rá, hogy inkognitóba maradjanak, főképp a nyílt tengeren. Olyan vizeken járt az a kis hajó, melyeken járt szabad volt ugyan, de a rakományok szállítása a nemzetközi törvényekbe ütközött, már annyival is inkább, a mennyiben a „Három Barát“ nem valami békés rakománnyal volt tele. Nem volt Davis kapitánynak cseppet sem innyére, ha angol, vagy akár amerikai hadihajó is megállította. Nem szerette a találkozást. Néha sok száz mérföldnyi kerülő utat tett, csak hogy holmi ágyukat tartalmazó tengeri szörnyetegeket elkerüljön. Különösen az amerikai hadihajóktól félt, noha ő is az unió csillagos lobogója alatt járt az óceánon. A spanyoloktól nem igen tartott, mert azok ugy se bírták utólni. Sokkal gyorsabb volt náluk; a spanyol ágyuktól sem félt, mert bizott a matrózok ügytelenségében. Alig látszott ki a hullámok közül az a kis gyerek hajó, de azért az ürtartalma igen nagy volt. Igen sok fegyver, meg puskapor elfért a „Három Barát“ rak-tárában, mert ugyanis löport és fegyvereket szállított titokban a kubai felkelőknek.

*

Ezernyolczszázkilenczvenhat június hó első napjaiban, egy utazásra indultam New-Yorkból. Szándékom volt Flóridába menni, s onnan valamely

kikötő városból, a Key West szigetekre rándulni. Kiváncsi voltam ezekre a szigetekre, mert jól tudtam, hogy ezek képezik az Egyesült Államok „nyugati kulcsát”. Hatalmas erődök vannak itt, legújabb szerkezetű fegyverekkel.

A Floridai kikötő-városok közül Fernandinát választottam, mert utazásom alatt sok szépet hallottam felőle. Hallottam róla olyas valmit is, mely fölötte érdekessé tette rám nézve ezt a várost. Azt mondták, az az csak rebesgették, hogy kikötőjében egy Kubára induló hajó van, mely amerikai önkéntes csapatokat szállít, a kubai insurgensek segítségére, s kiknek Colby ezredes áll az élükön. Érdeklődéssel viseltem a spanyolok és a felkelők között dúló harcz iránt, s kíváncsi voltam az önkéntesekre, kik ily veszedelmes kalandokba bocsátkoznak, tekintve attól, hogy nyár derekán Kuba szigete nem más, mint halálos sárgaláz tanya.

Nagy meglepetésemre azonban semmiféle csapatokat szállító hajót nem láttam, vagyis inkább nem bírtam felfedezni, hogy melyik az a sok közül. Lementem a dockra és végignézttem az ott ögyelgő hajók sorozatán. Egy igen csinos kis hajócskán akadt meg a tekintetem, melynek kis kéményéből sűrűn kiomló füstfelhője elárulta, hogy indulófélben van. Lementem a rézsutosan vezető dock-oldalon a kis hajó felé; de vagy husz lépésnyire egy matróz megállított, s felkért, hogy ne menjek tovább, míg a kapitánynak nem adja tudtára jöttömet. Lement a hajóhoz s kisvártatva egy köpczös kis emberkével tért vissza, kinek tengerész uniformisa a kapitányra engedett következtetni. Apró szemeiből határtalan szelidség sugárzott, s mosolyával, mely szája körül játszadozott, mindjárt megnyerte rokonszenveimet. Udvariasan kérdezte, mit akarok a hajón, s midőn elmondtam neki, hogy szándékom ez volt, hogy megkérdejem hova indul a hajója? Elmondta, hogy ő Davis kapitány és hogy hajója a Florida szorosban szokott czirkálni, és hogy ő tudósítja a tengerészeti hivatalt, minden arra menő hajóról. Ezt elvégezve, kékedőleg nézett rajtam végig, s meglátszott rajta, hogy gyereknek tart.

Meséje elég egyszerű volt, sem hogy kételkedni lehetett volna benne, de én mégsem hittem neki, jól tudván, hogy a tengerészeti hivatal más forrásokból meríti értesüléseit. Az egész emberke s az elővigyázatosság, melyet tapasztaltam nála, és sok más dolog miatt oly titokzatosnak tűnt fel előttem, hogy forró vágyat éreztem vele közelebbi ismeretségbe lépni. Megkérdeztem, vajjon nem volna-e hajlandó engem magával vinni, és a Key West szigetekre letenni, ha megfizetném az utiköltséget. Mosolyogva nézett rajtam végig.

— Jó, nem bánom, mondá, de ígérje meg, hogy nem fog a hajó mozdulatai iránt kérdezősködni, ahogy nem bánja bármennyi ideig időzik is a hajó

a tengeren. Utóvégre is nem oly sietős önnek az útja. Vagy igen?

— Nem, nem. Ráérek.

— Nos, alright. Hol van szállva?

— A „Knicker Bocker” szállodában.

— Majd elhozatom a podgyászát.

Aztán karon fogott és felvezetett a hajóra.

Vagy 15 emberből álló legénység volt rajta, kik nagy sietséggel tisztogattak a hajón. Fénylett, ragyogott már minden.

Estefelére járt már az idő. A tikasztó melegség engedni kezdett és megszűnt, ahol a Florida öböl langyos hullámai végződtek és a nap biborvörösre festve a tengert, lassan közeledett a láthatár felé. Fantastikus látványt nyújt a tropikus égaljon a naplemenete. Sugarai amint visszaverődnek, a himbálódzó tenger ezer millió csepjét folyékony tiszta aranyak vélné az ember. A nap háromszor akkora ott, mint nálunk. A délszaki levegő tele pálma illattal, a nyomasztó csend, minden, minden úgy hat az érzékekre, mintha az összes világi kéj a természet szépségeiben összpontosulna. Bizarr látvány tárul a szem elé a part felől is. A park, melyet a természet gondoz csupán, s melyben összehozta a délszaki virágok tarka zömét; a város kaktus fákkal mintha behintve volna. Lomhán fürdik a nap pazarul rászórt sugaraiban. Hosszant, messze ki a tengerre narancssárga sávokban huzódik el a sugár tenger, mindenféle fantastikus képeket sejtetve. Ez a tropikus délibáb.

*

Davis kapitány egy fülkét jelölt ki számomra éjszakai alvóhelyül. Nappal közös ebédlőben lehetek. A könyvtárt rendelkezésemre bocsátotta. Igen jó ember volt Davis kapitány és én hamar megszerettem. Olyan csodálatos behizelgő, lágy hangon tudott beszélni. Megkapó egyszerű, de igen sokat mondó volt a beszéde. Oly jól esett nekem, midőn fiának szólított, midőn apai tanácsokat adott. Kikérdezett szegéről végről mindent. Nagyon örült, midőn azt mondtam neki, hogy magyar fiu vagyok és különös előszeretettel beszélt Kossuthról. A szabadság témája fölött is gyakran elbeszélgetett s ilyenkor szakállal telt orcáján a lelkesedés pirja vonult végig. A kubai felkelők sorsáról szeretett diskurálni étkezés alatt. Elmondta mily galádul viselkednek a spanyolok ezzel a szegény néppel szemben; hogy leölik az asszonyokat a gyerekeik szeme láttára. Hogy Weyler spanyol kormányzó a legbrutálisabb cselekedeteket viszi végbe. Egy három éves kubai szülőktől származó árva gyermeket fogadott egyszer örökbe, s midőn a gyermek azt kiáltotta egyszer: „Vive Cuba libre!” Weyler generális szó nélkül föbe lötte az ártatlan gyermeket, mondván: „Te se fogod ezt többé mondani!”

Hogy tényleg igaz-e ez a dolog, azt nem tudom, de azt hiszem, hogy

a háborus időkben divó fantastikus érmek egyik szüleménye lesz csupán.

Amint említettem is, az első pillanattól kezdve, midőn Davis kapitányt megláttam, mindjárt titokzatosnak tűnt fel előttem az egész kis hajó. Midőn beesteledett, lementem kabinomba körülnézni. Kissé fáradt is voltam, tehát ledőltem a pamlagra, mely ágyként is szolgált annak rendje és módja szerint. Elaludtam.

Mire felébredtem, a villany égett, s az asztalon a kihült vacsora hevert, melyet mialatt aludtam hozhattak be. Egyenletes zakatolást hallottam, miből azt következtettem, hogy elindultunk. Felmentem a fedélzetre. Korom sötétség fogadott és ami a szemembe ötlött mindjárt, az volt, hogy a hajó semmi nemü lámpát nem hordott. Az első árboczról hiányzott a kis jelző fény, az oldalain a piros és zöld lámpák. Mi lehet ez?

A tengerészeti törvényszabályzat által előirt óvintézkedések mind mintha eltűntek volna, mintha a „Három Barát” kivételt képezett volna a törvény alól. A gyorsan változó időjárás, mely ez éghajlat alatt divik, nagyon is észlelhető volt, azon körülményeknél fogva, hogy bár az előző este szép idő volt, most sűrű fellegek borították az eget. A csillagok eltűntek. A parti fények elvesztek szem elől és a „Három Barát” kioltott lámpái nem adtak világot. Micsoda kalózhajó lehet ez, töprengtem magamban. Miért nem hordja a kiszabott fényeket?

Lementem ismét kabinomba, lefeküdtem az ágyamra, de elaludni nem tudtam. Mindig azon az egyen járt képzeletem. A lámpák, a lámpák! Kezdttem bánni, hogy elindultam ezzel az öbölnyi hajóval, melyen Isten tudja hova visz majd engem. De mégis elaludtam. Álmomban nem láttam egyebet kalózhajóknál, melyeken az emberek egymást leszurják, lelövik.

Reggel midőn felébredtem, már magasan járt a nap az égen. Nyolcz-tíz órára mindenesetre Key Westben kell lennünk. Az órák kilenczet mutatott. Az ebédlőben volt Davis kapitány és Thompson első tiszt. Reggeliztek épen. Leültem hozzájuk.

— Nos, hogy aludt kis fiam? kérdé Davis kapitány.

— Nem valami jól. Az éjjel a fedélzeten voltam és a lámpák kivoltak oltva. Ez némi félelmet keltett bennem, mert azt következtettem, hogy önök kalózkod.

Davis kapitány elnevette magát.

— Dehogyan vagyunk mi kalózkod! Tudja kis öcsém mi nagyobb és szentebb szolgálatot teszünk az emberiségnek, mint a Vörös-Kereszt hajók.

— Hogy-hogy?

— Azt nem mondhatom meg önnek.

— Mikor leszünk Key-Westben? kérdém félénken.

— Már elhagytuk fiam.

— Hát mért nem tett le engem ott?

— Majd visszafelé. Tetszik talán egy pohár bor? Jó bor, de nem magyar.

Láttam, hogy csak elakart térni a tárgytól, hát nem fessegettem. Aznap este midőn a kapitány Thompson első tiszttel a vacsoránál ült, felmentem a szobájába. Az asztalon az odaerősített iránytű mellett a Nyugot-indiai szigetek tengerészeti térképe volt kiterítve, melyen egy kék czeruzával húzott vonallal jegyezte Davis kapitány a „The Friends“ utját. Mindeddig déli irányban haladtunk, de e perczen az iránytű nyugatot jelzett. Ha ebbe az irányba haladunk — gondoltam, úgy reggelre Havannában leszünk.

De nem úgy történt. Aznap éjjel a lámpák megint nem égtek. Reggelre felébredve azt tapasztaltam, hogy dél-nyugatnak halad a „Három Barát“. Estefelé a távolban mintha sűrű köd ült volna a láthatáron. Part volt.

Tudják önök mi az öröm? Halvány sejtelve sem lehet annak az örömről, ki még tengeren nem utazva, partot nem pillantott meg. Sötét este volt, mire megállottunk. A parton fényeket láttam, melyek pásztortüzekhez hasonlítottak. Vagy egy kilométernyire a parttól horgonyt vetett a hajó. Egy piros fehérkék (amerikai színek) lámpát huztak fel az első árbóczra, mire a parton lövés hallatszott. Egy óra eltelt így minden különös eredmény nélkül, de az idő elteltével kis csónakot láttam közeledni a hajó felé. A hajón a kapitány köré sereglett a legénység és mihamarabb három zsákruhába öltözött marczona alak, kik kardot és revolvereket hordtak maguknál — lépett a hajóra. Levették széles kalapjukat, melynek karimája hátul fel volt hajtva, mire a legénység el kezdett kiáltani mély basszus hangon: „Vivi Cuba libre, vivi, vivi“.

Fölkelők, insurgensek voltak.

Odahúzódtam a kapitány mellé és szinte félve néztem a szürke ruhás harcosokat, kik úgy néztek ki a sajátos, kopott uniformisban, mintha valami börtönből szöktek volna meg. Az egyik, ki érdemjelet hordott, végignézve rajtam tetőtől talpig, odafordult Davishez:

— Who is this boy? (ki ez a fiu.)

— New-yorki.

— Tehát ő is yankee?

— Igen.

Odajött hozzám, megrázta kezemet vaskos tenyerével: „Vivi Cuba libre!“ mondá. Meghatottan feleltem: „Vivi“.

A kapitány egy ideig diskurált vele és láttam midőn egy csapat dollárt adott át neki, mire a katonák ismét visszatértek csónakjukhoz.

Lementünk vacsorázni. Thompson első tiszt a fedélzeten maradt, és a hajó nemsokára megindult ismét. Egyedül voltam a kapitánnyal.

— Tudja, kik voltak ezek? kérdé.

— Azt hiszem igen.

— Nos kedves fiam, láthatja mily emberek ezek. Csakis a hazaszeretet, a szabadság utáni vágy vezeti őket tetteiknél. Ő miattok teszem én is kockára életemet, becsületemet, ezzel a tizenöt emberrel együtt. Most már megmondhatom önnek mi járatan vagyok,

hogy mért oltattam ki a lámpásokat: Löport és fegyvereket visz a hajóm Cieufuegósba Gomez táborába. Már nyolcszor megtettem az utat Ferdinándtól Cieufuegósba, de nem hiszem, hogy még nyolcszor sikerüljön. Óva tösságból oltattam ki a fényeket, mert inkább vagyok kitéve égő lámpákkal hadihajóval találkozni, mint kioltottakkal sziklára menni. Tudja ön, hogy halál a büntetése annak, ki semlegeséget tartó országból hadiszert csempész háborút viselő félnek? És ez lesz az én sorsom! De nem bánom! Mert ha meghalok is, sok év múlva mégis azt fogja majd mondani a jövő generáció, midőn már Cuba szabad lesz, hogy nekem is köszönhetnek valamit a szabadságukból.

Nyolcszor szállítottam már 10,000 tonna árut a hősöknek, nyolcszor futottam már üldöző hadihajók elöl, nyolcszor hányattam már ki a vizet a tömlőkből, nyolcszor rettegtem már az elfogatástól, de mégis neki megyek tizedszer, századszor, akár ezerszer is! Kedves az az Istennek, ha egy embert lát, ki az elnyomottak felszabadításán fáradozik. Látja én ezt elmondom önnek, bár félnem kellene, hogyha visszatér Newyorkba feljelentést tesz és engem kivégeznek mint egy kutyát, de bizom önben, már látom a szeméből, hogy ön is szereti a szabadságot, hogy ön is igazat ad nekem.

Sokáig beszélt így Davis kapitány, mialatt szemei fénylettek a lelkesedéstől. Könnyek peregtek végig arcán, midőn azt mondta, hogy Gomez tábornok őt megcsókolta és fiának szólította.

Biztosra vette, hogy még ezen utjának egyike végzetes lesz rá nézve, de ez a tudat egyuttal boldoggá is tette őt. Éjjel is elmúlt már, midőn lefeküdtem.

Reggel a távolban ismét partot láttam. Arra felé tartottunk. Reggeli alatt Thomson jött le az ebédlöbe jelenteni, hogy dél felől fekete hajót lát erre felé jönni. Arcza egészen kikelt, zilálva beszélt. Annai nyugodtabb maradt Davis kapitány.

— Spanyol armiser! Lehető legnagyobb gözzel gyérünk a partnak.

— Elébünk vág! Közel van. A Tringaz öbölből tört elő, azért nem láthattuk.

— Mindegy! El kell jutnunk a parthoz, ha oda veszünk is!

Felmentünk a fedélzetre. Vagy három kilométernyire egy fekete, bölényhez hasonló hajó jött felénk, veszetten rohanva, mint éhes farkas a kised áldozatára. Bámultam Davis kapitányt, ki 15-öd magával egy hadihajóval akar megütközni! Elsüttette a legnagyobb ágyuját!

— Ha Gomez az embereivel a parton van, megvagyunk mentve, ha nincs, akkor Isten kegyelmezzen nekünk, de nekik is.

Pár percz múlva tompa dörejek hangzottak a part felől. „Éljen! Éljen“ kiáltá a 15 ember a „Három Barát“

fedélzetén. A fölkelők távol tartották a spanyol hajót és mi partra szállhattunk.

Ezenkívül még három utat tett a „Három Barát“. A negyedik szerencsétlen volt. Pár hétre az utazásom után olvastam, hogy két spanyol hajó agyon bombázta.

A „Három Barát“ most az Atlanti óceán fenekén nyugszik valahol, benne a tizenöt matróz, Thompson első tiszt és Davis kapitány a hős.

Legyen áldott az emléke!

A bélyeg-sport.

A világ legértékesebb bélyeg gyűjteményei, mint egyik amerikai lap írja, nem Amerikában, hanem Európában található föl.

A legértékesebb pedig ezek között is a Ferrari-féle gyűjtemény Párisban. Ennek a gyűjteménynek Sir Daniel Cooper vetette meg az alapját 1862-ben. 1878-ban már 3000 font sterlingért adta el Ferrari márkinak. A gyűjtemény ekkor 250.000 darabból állott. A márki költséget nem kimélve mindent elkövetett, hogy a gyűjtemény teljes legyen. Több mint husz ügynök utazott állandóan a világ minden részében, hogy a még hiányzó bélyegeket beszerezhesse. Egész sereg hivatalnok foglalkozott a bélyegek válogatásával és rendezésével, amelyeknek értéke Ferrari halálakor már 7 millió frankra rugott.

Ezután III. Sándor bélyegei következnek. A gyűjtemény a csár halálakor 190.000 darabból állott. Edvárd angol király is igen tekintélyes bélyeggyűjteménnyel rendelkezik, a mennyiben bélyegeinek száma 1890-ben 170.000 volt. Különösen értékes bélyeggyűjtemények birtokában vannak még az Edinburghi herczeg, Rothschild báró s még igen sokan Francia- és Angolországban. Amerikában is több olyan gyűjtemény van, a melyek értéke fölülhaladja az egy milliót. Az első nyilvános bélyegkiállítást 1870-ben rendezték Drezdában. Nagyobb szabású kiállítást rendeztek Bécsben 1890-ben. és Londonban 1893-ban. Berlinben állandó „bélyegmuzeum“ is van. A bélyegkereskedés központja kétségkívül San-Francisco. Köztudomásu, hogy egy-egy bélyeg néha mily nagy értéket képviselhet; egy-egy ritkább példányért néha ezreket is szívesen megad a gyűjtő.

A bélyegek értéke is azonban, mint minden más dologé a világon, ingadozásoknak van alá vetve. Így például a helgolandi bélyegek értéke hirtelen igen magasra emelkedett, a mikor Helgoland a németek kezébe került, s megszüntette saját bélyegeit. Igen sokat adnak a régi katonabeli svájci városok: Zürich, Genf vagy Basel bélyegeinek egy-egy példányáért. Amelyik bélyeggyűjtő azonban egy Mauritius-szigetbeli 1847. évből való bélyeg birtokában van, méltán „vagyonos“-nak mondhatja magát. Egy ilyen „Mauritius“-nak az értéke 15—20.000 márka.